

Yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus ja ohjaustarpeet

Elisa Vilhunen

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Syyslukukausi 2017

Ohjausala

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Vilhunen, Elisa. 2017. Yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus ja ohjaustarpeet. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajan-koulutuslaitos. Ohjausala. 58 sivua.

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuutta ja ohjaustarpeita, sekä niiden yhteyttä taustatekijöihin (sukupuoli, tiedekunta, opintojen vaihe) ja toisiinsa. Urasopeutuvuudella tarkoitetaan niitä asenteita, kykyjä ja käyttäytymismalleja, joita yksilö hyödyntää sopeutuessaan työelämän eri vaiheisiin.

Tutkimus on osa sähköistä, Student Life -rahoitteista Onko Hoppu? -hyvinvointikyselyä. Aineistona ovat Jyväskylän yliopiston 2. ja 4. vuosikurssin opiskelijat ($n = 790$). Urasopeutuvuutta mitattiin CAAS (Career Adapt-Abilities Scale) -urasopeutuvuusmittarin suomenkielisellä versiolla, joka sisältää alun perin neljä ulottuvuutta: tiedostaminen, kontrolli, uteliaisuus ja itseluottamus. Tässä tutkimuksessa tutkittiin myös viidettä mahdollista ulottuvuutta, suhteisuutta. Urasopeutuvuusmittarin rakennetta analysoitiin faktorianalyysin avulla. Taustatekijöiden yhteyttä urasopeutuvuuteen tutkittiin t-testin sekä varianssianalyysin avulla. Ohjaustarpeita kartoitettiin avoimella kysymyksellä, joka analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Taustatekijöiden yhteyttä ohjaustarpeiden ilmenemiseen ja ohjaustarpeiden sisältöihin tutkittiin χ^2 -testillä. Ohjaustarpeiden ja urasopeutuvuuden sekä sen eri ulottuvuuksien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin varianssianalyysillä.

Tulokset osoittivat, että yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus oli keskimäärin hyvällä tasolla, mutta kansainvälisesti vertailtuna alhainen. Yleisimmin opiskelijat raportoivat tarvitsevansa ohjausta opintojen suunnitteluun, ajankäytön hallintaan ja elämänalueiden yhteensovittamiseen sekä tulevaisuutensa suunnitteluun. Ohjaustarpeet näyttäytyivät pääosin ongelmakeskeisinä siten, että ne opiskelijat, jotka kertoivat heillä olevan ohjaustarpeita, myös raportoivat heikompaa urasopeutuvuutta.

Koska tämä oli poikittaistutkimus, ei päätelmiä muuttujien syy-seuraussuhteista voitu tehdä. Jatkossa olisikin tärkeää selvittää, voidaanko yksilön urasopeutuvuutta lisäämällä (esim. interventio) myös lisätä hänen hyvinvointiaan ja vähentää ohjaustarpeita, vai kehittykö urasopeutuvuus ohjaustarpeisiin vastaamisen ja yksilön hyvinvoinnin vahvistamisen myötä.

Asiasanat: urasopeutuvuus, ohjaustarpeet, korkeakouluopiskelijat

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
1.1	Urasopeutuvuus.....	5
1.2	Ohjaus korkeakouluissa.....	10
1.3	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	17
2	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	19
2.1	Tutkittavat.....	19
2.2	Urasopeutuvuuden ja ohjaustarpeiden kartoittaminen.....	20
2.3	Aineiston analyysi.....	22
2.4	Eettiset ratkaisut.....	24
3	TULOKSET	25
3.1	Urasopeutuvuusmittari.....	25
3.2	Urasopeutuvuus.....	27
3.3	Ohjaustarpeet.....	29
3.4	Urasopeutuvuuden ja ohjaustarpeiden yhteys toisiinsa.....	35
4	POHDINTA	38
4.1	Urasopeutuvuusmittari.....	38
4.2	Yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus.....	40
4.3	Yliopisto-opiskelijoiden ohjaustarpeet.....	44
4.4	Urasopeutuvuuden ja ohjaustarpeiden välinen yhteys.....	46
4.5	Tutkimuksen luotettavuus, rajoitukset ja vahvuudet.....	48
4.6	Johtopäätökset.....	50
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	59

1 JOHDANTO

Nykyajan työelämää kuvaa entistä voimakkaammin epävarmuus, rikkonaisuus ja dynaamisuus. Talouden rakennemuutoksen uskotaan myös tulevaisuudessa lisäävän epätyypillisten työsuhteiden osuutta (esim. Nätti & Pyöriä 2017, 26). Näin ollen työelämään siirtyvältä nuorelta aikuiselta vaaditaan entistä moninaisempia taitoja oman polkunsä ja paikkansa löytämiseen yhteiskunnassa. Työpsykologian tutkimuksessa aiemmin käytetty urakypsyyden termi on nykyään korvattu urasopeutuvuuden käsiteellä (esim. Savickas 2005). Tämä alleviivaa sitä, että työelämä ja urapolku ovat jatkuvassa muutoksessa, mutta toisaalta muutokseen ja dynaamisuuteen on myös mahdollista sopeutua.

Viime vuosina korkeakouluohjaus ja sen laatu ovat saaneet sekä poliittista että tutkimuksellista huomiota. Korkeakouluohjausta onkin pyritty kehittämään, ja näin vastaamaan sekä poliittisiin tavoitteisiin tehokkaasta opiskelusta, että yksilön henkilökohtaisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin (esim. Kurula 2015). Ohjauksella on merkitystä myös opiskelijoiden urasopeutuvuuden vahvistamisessa. Voidaankin ajatella, että urasopeutuvuuden vahvistaminen on yksi koulutuksen keskeisimmistä tehtävistä. Näin ollen urasopeutuvuutta tulee pystyä kartoittamaan luotettavasti. Myös urasopeutuvuuden yhteyttä ohjaustarpeisiin on syytä tutkia, jotta koulutuksen ja ohjauksen kehittämisessä voidaan puuttua juuri niihin tekijöihin, jotka eniten vaikuttavat urasopeutuvuuteen.

Aikaisemmissa tutkimuksissa urasopeutuvuudella on todettu olevan yhteys esimerkiksi myönteiseen tulevaisuudenkuvaan, työtyytyväisyyteen, alhaiseen työstressiin sekä yleiseen elämäntyytyväisyyteen (Johnston 2016). Urasopeutuvuuden yhteyttä opiskelijan kokemiin ohjaustarpeisiin ei ole tiettävästi tutkittu. Tässä tutkimuksessa tarkastelenkin korkeakouluopiskelijoiden urasopeutuvuutta, ohjaustarpeita sekä sitä, onko urasopeutus yhteydessä siihen, millaisia ohjaustarpeita opiskelijoilla on. Tarkastelen myös Suomessa vielä vähän käytetyn urasopeutusmittarin psykometrisia ominaisuuksia.

1.1 Urasopeutuvuus

Urakonstruktio teoria. Urakonstruktio teorian mukaan ihmiset rakentavat elämänpolkujaan elämällä todeksi heille merkityksellisiä asioita sekä etsimällä merkityksiä työstään (Savickas 2002, 2005). Teoria on syntynyt vuosituhannen vaihteessa vastaamaan nykyajan työelämää, jota kuvaavat entistä voimakkaammin epävarmuus, monimuotoisuus ja dynaamisuus. Urakonstruktio teoria pohjautuu osittain Superin (1957, 1980) urateorioihin ottamalla huomioon yksilön elämän vaiheet ja eri roolit. Toisaalta se hyödyntää myös piirre- ja faktori-teorioita (esim. Holland 1959) ottamalla huomioon yksilölliset ominaisuudet ja persoonallisuudenpiirteet. Urakonstruktio teorian mukaan yksilöllä on yksi tai useampia elämänteemoja, jotka ohjaavat heidän uravalintojaan. Nämä teemat näyttäytyvät myös yksilön elämäntarinoissa. Yksilön elämänpolku nähdäänkin narratiivisena kokonaisuutena, jossa yksilö asettaa merkityksiä työlleen ja sen sisällölle. Näiden merkitysten kautta yksilö voi toteuttaa elämänteemojaan. Urakonstruktio teoriassa *urakäsitteellä* siis viitataan nimenomaan työuraan, mutta samalla tiedostetaan, kuinka kaikki elämän osa-alueet kietoutuvat yhteen ja vaikuttavat toisiinsa. Urakonstruktio teoria kuvaa erityisesti kehityksen kontekstuaalisuutta, ammatillisen minäkäsityksen kehittämistä ja toteuttamista, sekä kehitystehtävien yhteyttä oman elämänpolun rakentumiseen, eli urakonstruktioon.

Kehityksen kontekstuaalisuudella Savickas (2002, 154–155) kuvaa sitä, että yksilön koko kehitys, mukaan lukien urakehitys, tapahtuu vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. Yhteiskunta ja instituutiot muodostavat kontekstin, jossa yksilön sosiaaliset roolit rakentuvat (vrt. Super 1980). Savickas (2002, 154) korostaa näiden sosiaalisten roolien merkitystä yksilön elämän rakenteen muovautumisessa. Roolit rakentuvat sosiaalisten prosessien, kuten sukupuolittumisen kautta, ja ne voidaan jakaa pinnallisiin ja ydinrooleihin. Ammatti tai työ muodostaa useimmille ihmiselle yhden ydinrooleista ja antaa näin ollen suunnan persoonallisuuden rakentumiselle. Tosin joillakin ihmisillä tämä rooli voi olla pinnallinen, sattuman varainen tai jopa olematon. Tällöin muut roolit, kuten esimerkiksi opiskelija tai kotiäiti, voivat muodostua ydinrooleiksi.

Sosiaaliset normit vaikuttavat myös henkilökohtaisiin mieltymyksiin eri rooleja kohtaan. Näin ollen normit myös sitovat yksilöitä ja voivat asettaa heidät eriarvoisiin sosiaalisiin asemiin. Uran rakenteeseen vaikuttaa yksilön koulutus, kyvyt, persoonallisuus, minäkäsitys ja urasopeutuvuus, sekä vanhempien sosioekonominen asema. Vuorovaikutuksessa yhteiskunnan tarjoamien mahdollisuuksien kanssa nämä tekijät siis määräävät sen, millainen yksilön urasta muodostuu. (Savickas 2002.)

Ammatillinen minäkäsitys ja minäkäsitys yleensäkin pohjautuvat urakonstruktiteorian mukaan ajatukseen ihmisten yksilöllisyydestä ja ainutlaatuisuudesta (Savickas 2002, 155–156). Ihmisillä on erilaisia ammatillisia ominaisuuksia, kuten kykyjä ja persoonallisuuden piirteitä, ja näitä erilaisia ammatillisia ominaisuusyhdistelmiä voi hyödyntää eri työtehtävissä. Ihmisiä myös valitaan eri työtehtäviin juuri näiden ammatillisten ominaisuuksien sekä tehtäväkohtaisten vaatimusten perusteella. Urakonstruktiteorian mukaan menestys uralla riippuu siitä, kuinka hyvin yksilöt pystyvät työrooleissaan tuomaan esille heidän merkittävimpiä ammatillisia ominaisuuksia. Myös työtyytyväisyyden määrä on verrannollinen siihen, missä määrin he pystyvät toteuttamaan ammatillista minäkäsitystään. Toisin sanoen tyytyväisyys riippuu siitä, voiko yksilö muodostaa työssä itselleen sellaisia rooleja, jotka hän kokee sopiviksi ja tarkoituksenmukaisiksi. Savickasin (2002, 155) mukaan urankonstruktion prosessi on ammatillisen minäkäsityksen kehittämistä ja toteuttamista työrooleissa. Minäkäsityksen kehittymiseen vaikuttavat perityt taipumukset, fyysiset ominaisuudet, mahdollisuudet tarkkailla ja toteuttaa eri rooleja, sekä arviot siitä, miten vertaiset ja ohjaajat suhtautuvat näihin rooleihin. Ammatillisten roolien toteutumiseen liittyy synteesejä ja kompromisseja henkilökohtaisten ja sosiaalisten tekijöiden välillä. Ammatillinen minäkäsitys pysyy melko vakaana myöhäisestä nuoruusiästä eteenpäin, ja antaa näin pohjaa valintojen ja järjestelyjen pysyvyydelle. Tästä huolimatta minäkäsitys ja ammatilliset mieltymykset voivat kuitenkin myös muuttua ajan ja kokemuksen myötä samalla, kun työ- ja elämäntilanteetkin muuttuvat. (Savickas 2002.)

Kehitystehtävien yhteyttä urakonstruktioon Savickas (2002, 156–157) kuvaa viiden uravaiheen kautta, jotka voidaan erottaa ammatillisen muutoksen elinikäisessä prosessissa. Nämä vaiheet ovat kasvu, tutkiminen, vakiintuminen, hallitseminen ja irrottautuminen, jotka ilmenevät elinikäisen prosessin lisäksi myös pienemmässä mittakaavassa siirryttäessä uravaiheelta toiselle, sekä aina, kun yksilön ura kohtaa haasteita esimerkiksi sosioekonomisten tai henkilökohtaisten syiden takia. Kuhunkin vaiheeseen liittyvät kehitystehtävät tulevat ilmi sosiaalisten odotusten kautta. (Savickas 2002.) Urakypsyys kuvaa yksilön ammatillista valmiutta uravaiheiden jatkumossa kasvusta irrottautumiseen, ja se saavutetaan, kun yksilöllä on riittävästi tietoa ammasteista, itsestään ja päätöksenteosta (esim. Savickas 2002; Super 1957).

Urasopeutuvuus. Viime vuosina on alettu korostaa entistä enemmän narratiivisuutta yksilön elämäntutkimisessa (esim. Hartung 2013, 35–35). Elämänsuunnittelu eli ”life designing” on eräs lähestymistapa, joka keskittyy nimenomaan yksilöllisiin elämäntarinoihin ja merkitysten etsimiseen uran vaiheista (Savickas ym. 2009). Näkökulma korostaa elämän suunnittelua sekä menneisyyden, nykyisyyden että tulevaisuuden perspektiivistä. Elämänsuunnittelun paradigma vastaa hyvin muuttuvan ja kompleksisen yhteiskunnan haasteisiin, jossa tulevia muutoksia on usein mahdotonta ennakoita, ja merkityksellisiä tarinoita ja rooleja voi löytyä myös työelämän ulkopuolelta. Näiden haasteiden myötä myös urakypsyyden termi on korvattu urasopeutuvuuden käsitteellä, mikä kuvaa sitä, että yksilön on entistä paremmin kyettävä sopeutumaan työelämän tilanteisiin ja muutoksiin (esim. Savickas 1997).

Sopeutuvuus (tai muuntuvuus¹, engl. adaptability) on keskeinen teema urakonstruktioiteoriassa (Savickas 1997, 254; 2005, 45). Urasopeutuvuudella Sa-

---

¹ Timonen, Silvonen ja Vanhalakka-Ruoho (2016) ovat käyttäneet tutkimuksessaan termiä *uramuuntuvuus*. Tässä tutkimuksessa on kuitenkin päädytty käyttämään termiä *urasopeutuvuus*, koska se on täsmällisempi suomennos englanninkieliselle *adaptability*-termille (myös esim. Kuurila 2012, 63; Peltokallio 2013, 46). Lisäksi *sopeutuminen* antaa mielestäni *muuntuvuutta* aktiivisemmän kuvan niistä psykososiaalisista rakenteista ja resursseista, joiden avulla yksilö selviytyy uraan liittyvistä haasteista. Uramuuntuvuus voi antaa kuvan, että yksilön on muututtava voidakseen toimia tehokkaasti työmarkkinoilla. Urasopeutuvuus sen sijaan antaa käsityksen, että yksilön jo olemassa olevat ominaisuudet auttavat häntä selviämään työelämän tilanteista.

vickas (2005) tarkoittaa niitä asenteita, kykyjä ja käyttäytymismalleja, joita yksilö hyödyntää sopeutuessaan työelämään. Kyky sopeutua ja muuttaa toimintatapojaan tilanteen mukaan auttaa yksilöä selviämään nykyisistä ja tulevista kehitystehtävistä sekä löytämään paikkansa alati muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa. Urasopeutuvuus sisältää ne kehitystehtävät ja strategiat, joita yksilö tarvitsee tutkimiseen, sitoutumiseen ja urasuunnitelmiansa toteuttamiseen (Rottinghaus & Miller 2013, 116). Nykyajan epävarmassa maailmassa urasopeutuvuus nähdäänkin entistä tärkeämpänä (esim. Harris-Bowlsbey 2014).

Urasopeutuvuuden osatekijöitä eli ulottuvuuksia ovat tiedostaminen² (engl. concern), kontrolli (engl. control), uteliaisuus (engl. curiosity) ja itseluottamus (engl. confidence) (Savickas & Porfeli 2012, 663). Tulevaisuuden *tiedostaminen* auttaa yksilöä valmistautumaan ammatilliseen tulevaisuuteensa ja varautumaan tuleviin kehitystehtäviin. *Kontrolli* mahdollistaa sen, että yksilö pystyy itse muovaamaan tulevaisuuden uriaan. *Uteliaisuus* kuvaa ammatillisiin valintoihin liittyvää itsetutkiskelua. *Itseluottamus* puolestaan kuvaa yksilön uskoa selviytyä eteen tulevista mahdollisista ammatillisista ongelmista. (Savickas & Porfeli 2012.) Edellä mainitut urasopeutuvuuden ulottuvuudet muodostavat urasopeutuvuuden kokonaisuuden, johon sisältyy yksilön asenteet, uskomukset ja pätevyydet (Savickas & Porfeli 2012). Urasopeutuvuuden avulla yksilö voi siis rakentaa, hallita ja edistää omaa uraansa tavoitteidensa mukaiseen suuntaan. Urasopeutuvuus kuvaa yksilön ja ympäristön yhteensopivuutta, joka muovautuu läpi elämänuran.

Urasopeutuvuusmittari. Savickas ja Porfeli (2012) ovat kehittäneet urasopeutuvuusmittarin (Career Adapt-Abilities Scale, CAAS), jonka avulla voidaan arvioida yksilön urasopeutuvuutta sekä lisätä hänen itsetuntemustaan. Alkuperäiseen mittariin kuuluu yhteensä 24 väittämää siten, että aina kuusi väittämää

---

² Englanninkielisen *concern*-termin suomentaminen on pulmallista. Timonen ym. (2016) ovat käyttäneet tutkimuksessaan suomennosta *huoli*, jossa on kuitenkin huomattavan negatiivinen sävy verrattuna alkuperäiseen termiin. Kuurila (2012, 64) ja Penttinen (2016) ovat puolestaan käyttäneet termiä *tietoisuus*, joka kuitenkin antaa mielikuvan tajunnantason asteesta. Näin ollen tässä tutkimuksessa on päädytty käyttämään termiä *tiedostaminen*.

mittaa kutakin urasopeutuvuuden ulottuvuutta (tiedostaminen, kontrolli, uteliaisuus ja itseluottamus). Kunkin väittämän kohdalla yksilö arvioi, kuinka vahvaksi kokee väittämän sisältämän ominaisuuden itsessään (heikko, ei niin vahva, vahva, hyvin vahva tai erittäin vahva). Urasopeutuvuusmittarista on kehitetty myös lyhytversio (CAAS-SF, Career Adapt-Abilities - Short Form), jonka on todettu olevan psykometrisiltä ominaisuuksiltaan lähes yhtä vahva kuin alkuperäinen mittari (Maggiori, Rossier & Savickas 2017). Lyhytversiossa on 12 väittämää, kolme kutakin ulottuvuutta kohden. Savickasin ja Porfelin (2012) urasopeutuvuusmittaria on kuitenkin usein kritisoitu siitä, että se ei ota huomioon kehityksen kontekstuaalisuutta ja yksilön sosiaalisia verkostoja, jotka kuitenkin urakonstruktiteorian mukaan ovat keskeisessä osassa yksilön uran rakentumisessa (Johnston 2016). Timonen, Silvonen ja Vanhalakka-Ruoho (2016) ovatkin pyrkineet tutkimuksessaan kehittämään urasopeutuvuusmittaria lisäämällä siihen suhteisuus-ulottuvuuden. Kyseinen ulottuvuus ei kuitenkaan heidän pilottitutkimuksessa toiminut toivotulla tavalla, vaan se kirjoittajienkin mukaan kaippaa vielä jatkokehittelyä (Timonen ym. 2016, 205).

Urasopeutuvuusmittaria on käytetty tutkimuksessa viime vuosina paljon (ks. Johnston 2016). Tutkimuksissa on pyritty esimerkiksi selvittämään urasopeutuvuuden yhteyttä persoonallisuuden piirteisiin, hyvinvointiin sekä työelämään liittyviin tekijöihin. Aikaisemmissa tutkimuksissa urasopeutuvuuden on havaittu olevan myönteisesti yhteydessä esimerkiksi tunnollisuuteen, ulospäinsuuntautuneisuuteen, sovinnollisuuteen ja avoimuuteen (esim. Rossier, Zecca, Stauffer, Maggiori & Dauwalder 2012; Teixeira, Bardagi, Lassance, Magalhães & Duarte 2012; van Vianen, Klehe, Koen & Dries 2012; Zacher 2014; Öncel 2014). Lisäksi urasopeutuvuudella on havaittu olevan myönteinen yhteys esimerkiksi vahvaan minäpystyvyyteen ja tavoitteellisuuteen (esim. Hou, Wu & Liu 2014; Tolentino, Garcia, Restubog, Bordia & Tang 2013; Tolentino ym. 2014), kiinnostusten laajuuteen (Soresi, Nota & Ferrari 2012), opiskelumotivaatioon (Pouyaud, Vignoli, Dosnon & Lallemand 2012) sekä tunneälykkyyteen (Coetzee & Harry 2014). Urasopeutuvuudella on havaittu olevan myönteinen yhteys myös moniin yleiseen hyvinvointiin liittyviin tekijöihin, kuten toivon, optimis-

min ja elämäntyytyväisyyden kokemiseen (Santilli, Marcionetti, Rochat, Rossier & Nota 2017; Wilkins ym. 2014) sekä elämänlaatuun ja -tyytyväisyyteen yleensä (esim. Maggiori, Johnston, Krings, Massoudi & Rossier 2013; Santilli, Nota, Ginevra & Soresi 2014). Työelämäkontekstissa urasopeutuvuuden on havaittu olevan myönteisesti yhteydessä esimerkiksi uratyytyväisyyteen ja uralla etenemiseen (esim. Tolentino ym. 2013), alhaiseen työstressiin (esim. Johnston, Luciano, Maggiori, Ruch & Rossier 2013) sekä työhön sitoutuneisuuteen (esim. Paradnikè & Bandzevičienė 2016; Rossier ym 2012). Lisäksi korkean urasopeutuvuuden on havaittu ennustavan parempaa työllistymistä tulevaisuudessa (Guan ym. 2013, 2014).

Urasopeutuvuuteen liittyvää tutkimusta ovat Suomessa julkaisseet ainoastaan Timonen kollegoineen (2016). He tutkivat urasopeutuvuuden yhteyttä sosiaaliseen kontekstiin liittyviin tekijöihin. Tutkimuksen mukaan urasopeutuvuudella ei ole merkitsevää yhteyttä sukupuoleen, vanhempien koulutustasoon tai siihen onko nuori suuntautunut lukioon vai ammattikouluun. Sen sijaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvolla havaittiin olevan tilastollisesti merkitsevä myönteinen yhteys urasopeutuvuuden kontrolli- ja itseluottamusulottuvuuksiin.

1.2 Ohjaus korkeakouluissa

Korkeakouluohjaus on monitahoinen ja osin jäsentymätönkin käsite. Perusopetuslaki (1998/628 § 11) ja perusopetuksen opetussuunnitelma (Opetushallitus 2016) antavat suuntaviivat peruskoululaisen oppilaanohjaukselle. Vastaavasti lukiolaki (1998/629 § 7) ja lukion opetussuunnitelma (Opetushallitus 2015) määrittelevät lukiossa annettavat opinto-ohjauksen perusteet. Korkea-asteelle siirryttäessä tämä jatkumo kuitenkin katkeaa, eikä korkeakouluohjaukselle ole annettu yhtä selkeitä suuntaviivoja. Yliopistolaissa (2009/558 § 40) mainitaan ainoastaan, että ”yliopiston tulee järjestää opetus ja opintojen ohjaus siten, että tutkinnot on mahdollista suorittaa päätoimisesti opiskellen säädetyssä tavoit-

teellisessä suorittamisajassa”. Ammattikorkeakoululaissa (2014/932) opiskelijan ohjaamista ei mainita lainkaan.

Viime vuosina ohjauksen tarve korkeakouluissa on lisääntynyt (esim. Jyväskylän yliopisto 2016; Lairio & Puukari 2002). Tämä on seurausta esimerkiksi työelämän ja yhteiskunnan muutoksista, opiskelijajoukon monimuotoistumisesta sekä opiskelijoiden sosiaalisista ja henkilökohtaisista ongelmista (Lairio & Penttilä 2007, 9; Lairio & Puukari 2002, 166–167). Kansainväliset opiskelijat sekä suomalaisten opiskelijoiden kansainvälistyminen tuovat oman lisänsä ohjaukseen (esim. Lairio, Puukari & Taajamo 2007). Lisäksi korkeakoulupoliittisessa keskustelussa tuodaan säännöllisesti esille tarve tehokkaaseen opiskeluun, mikä tuo luonnollisesti omat paineensa ohjaukselle. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2011, 9) mukaan tehokas opiskelu pitää sisällään esimerkiksi sujuvat opiskelun nivelvaiheet, opiskeluaikojen lyhentämisen, keskeytyksien vähentämisen, nopean valmistumisen ja nopean siirtymisen työelämään. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2011, 5) kehittämissuunnitelmassa asetetaan koulutuksen tavoitteiksi myös koulutuksen periytyvyyden vähentäminen, työllisyyden lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy sekä oppimisvalmiuksien parantaminen. Vastaavia tavoitteita on esitetty hallituksen ”Osaaminen ja koulutus” -kärkihankkeen tiimoilta (Grahn-Laasonen & Rehn 2015). Kärkihankkeen tavoitteita ovat esimerkiksi koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten vähentyminen, koulutuksen ja työelämän välisen vuorovaikutuksen lisääntyminen sekä koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden lisääntyminen. Kaikkiin edellä mainittuihin haasteisiin voidaan ainakin osaltaan vastata ohjauksen avulla. Näin ollen on ensiarvoisen tärkeää, että korkeakouluohjaus on laadukasta ja sitä on riittävästi saatavilla.

Esimerkiksi Jyväskylän yliopistossa ohjaukseen on haluttu erityisesti panostaa ja yliopisto on julkaissut laadukkaan ohjauksen periaatteet, jotka toimivat ohjauksen järjestämisen suuntaviivoina Jyväskylän yliopistossa (Jyväskylän yliopisto 2016). Ohjausta toteutetaan neljän keskeisen periaatteen mukaisesti, joita ovat: (1) Opiskelijoiden ohjaus tukee opintojen suunnittelua ja sujuvuutta ja ottaa huomioon yksilölliset osaamisen kehittämiseen liittyvät opiskelun ja

työelämän tavoitteet, (2) Opintojen etenemistä tuetaan kokonaisvaltaisesti vahvistamalla opiskelukykyä sekä hyvinvointia, (3) Ohjausta tarjotaan helposti saavutettavasti ja monipuolisin menetelmin sekä (4) Ohjauksen laatu varmistetaan tarjoamalla henkilöstön ohjausosaamista tukevaa koulutusta (Jyväskylän yliopisto 2016, 4). Jyväskylän yliopistossa kehitetty Student Life -toimintamalli toimeenpanee laadukkaasti ohjauksen periaatteita, ja on siten ohjauksen asiakirjoista käytäntöön viety sovellus (esim. Anttonen & Laitinen 2016). Student Life -toimintamallin keskeisinä tavoitteina on tukea sekä akateemista opiskelua, että opiskelijan henkilökohtaista kehittymistä ja kasvua. Student Life -toimintamuotoja ovat esimerkiksi akateemista opiskelukykyä tukeva HYVY-kurssi; sähköinen osaamisen tunnistamisen, kehittämisen ja kuvaamisen apuväline ePortfolio; hyvinvointi- ja elämäntaito-ohjelma Opiskelijan Kompassi; sekä Hyvis-toimintamalli, jossa opiskelijat voivat saada keskusteluapua koulutetuilta Hyvis-ohjaajilta. (Anttonen & Laitinen 2016.)

Ohjauksen osa-alueet. Watts ja van Esbroeck (1998, 22) jaottelevat korkeakouluohjauksen kolmeen luokkaan, jotka ovat (1) *opiskelun* ohjaus, (2) *uravalinnan* ohjaus ja (3) *henkilökohtainen* ohjaus. Opiskelun ohjaus liittyy sekä opiskeluun liittyvien valintojen tekemisen ohjaamiseen, että oppimisen tukemiseen. Uravalinnan ohjaus keskittyy ammatteihin ja työrooleihin tutustumiseen, valintojen tekemiseen sekä työelämään sijoittumiseen. Henkilökohtainen ohjaus puolestaan pitää sisällään henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukemista henkilökohtaisissa ja sosiaalisissa kysymyksissä. (Lairio & Puukari 2002, 163; Watts & van Esbroeck 1998, 22.) Osittain nämä osa-alueet myös kietoutuvat toinen toisiinsa eivätkä täten ole täysin irrallisia toisistaan.

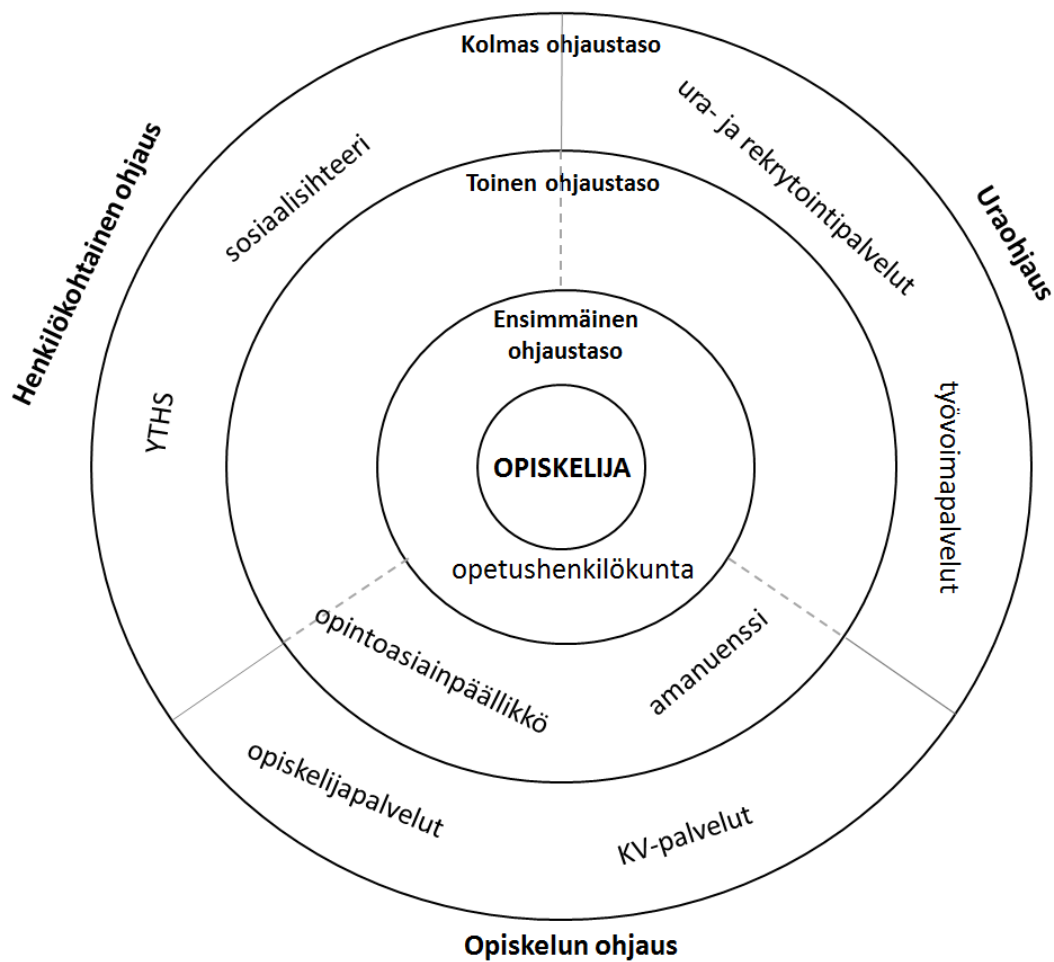
Yhteisten ohjauksen suuntaviivojen puutteesta huolimatta suomalaisissa korkeakouluissa järjestetään ohjausta monipuolisesti ja monen eri tahon toimesta. Lairio ja Puukari (2002, 163) luokittelevat yliopiston ohjaus- ja neuvontapalveluita Wattsin ja van Esbroeckin (1998) nojaten sen mukaan tarjoavatko ne ohjausta opiskeluun, uravalintaan vai kasvun ja kehityksen tukemiseen. Opiskeluun liittyvää ohjausta tarjoaa yliopistoissa tyypillisimmin opiskelijapalvelut

sekä tiedekunnan ja laitosten ohjauspalvelut. Uraohjausta tarjoavat useimmiten työvoimapalvelut sekä ura- ja rekrytointipalvelut. Henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tukeminen on keskittynyt ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle ja erityisesti siellä toimiville psykiatreille ja psykologeille. (Lairio & Puukari 2002, 164.)

Korkeakouluohjaus siis näyttäytyy tällä hetkellä melko pirstaleisena kokonaisuutena. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2011, 18) esittääkin, että korkeakouluohjauksessa tulisi edistää yhden luukun periaatetta siten, että eri hallinnonalojen asiantuntemusta voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Myös ohjaustehtävissä toimivan henkilökunnan osaamiseen tulee kiinnittää jatkossa entistä enemmän huomiota laadukkaiden ohjauspalveluiden takaamiseksi (esim. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 12).

Holistinen opiskelijälähtöinen ohjausmalli kuvaa ohjaus- ja neuvontapalveluita kokonaisuutena (Kuvio 1; Lairio & Rekola 2007; Watts & van Esbroeck 1998, 23). Siinä otetaan huomioon kaikki kolme ohjauksen osa-aluetta sekä ohjausta tarjoavat tahot. Mallissa kuvatut ohjaustasot kuvaavat palveluiden sijaintia. Ensimmäisellä, opiskelijaa lähimpänä olevalla tasolla, on opetushenkilökunta ja esimerkiksi opiskelijatutorit. Toisella taholla on yliopiston muu ohjaushenkilöstö, esimerkiksi opintoasiainpäällikkö ja amanuenssi. Kolmannella ohjaustasolla on tiedekuntien ulkopuoliset ohjauspalvelut, kuten ylioppilaskunta, ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö sekä rekrytointipalvelut. Siirryttäessä kohti ohjausmallin ulompia kehiä eri ammattialojen erikoisosaaminen korostuu. (Lairio & Rekola 2007; Watts & van Esbroeck 1998, 23.)

Holistinen opiskelijälähtöinen ohjausmalli korostaa sitä, että ohjauksen keskiössä on opiskelija henkilökohtaisine tarpeineen, ja eri tahot yhdessä muodostavat opiskelijaa palvelevan ohjausverkoston. Holistisen ohjausmallin puute on kuitenkin siinä, että se huomioi ainoastaan institutionaaliset ohjauspalvelut. Näiden palveluiden lisäksi opiskelija voi saada tukea, neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi harrastuksissaan, järjestötoiminnassa, opiskelijatovereilta, alumneilta, perheeltään tai ystäviltään.

KUVIO 1. Holistinen opiskelijakeskeinen ohjausmalli, ja esimerkkejä kullakin tasolla toimivista ohjaustahoista (Kuvio on uudelleen piirretty lähteitä Watts & van Esbroeck 1998, 23 sekä Lairio & Rekola 2007, 122 mukailen).

Kehityopsykologinen näkökulma korkeakouluohjaukseen. Korkeakouluopiskelijoiden ikä vaihtelee suuresti johtuen esimerkiksi entistä monimuotoisemmista opintoreiteistä ja urapoluista. Pääosalla opiskelijoista korkeakouluopinnot sijoittuvat kuitenkin 20 ja 30 ikävuoden väliin (esim. Kunttu, Pesonen & Saari 2017, 17). Tälle ikävaiheelle tyypilliset piirteet antavat näin ollen suunnan myös korkeakouluohjauksen tarpeille ja haasteille. Useimpien kehityopsykologisten teorioiden mukaan kyseinen ikävaihe kuuluu nuoruuden ja aikuisuuden rajamaastoon (esim. Erikson 1950; Erikson 1968; Keniston 1971; Levinson 1978, Arnett 2000). Lain näkökulmasta 18-vuotias on jo aikuinen, mutta psykologisesta näkökulmasta näin ei useinkaan ole.

Arnett (2000) kuvailee uutta murrosiän ja aikuisuuden väliin jäävää elämänvaihetta termillä muotoutuva aikuisuus, joka pohjautuu ajatukseen siitä, että reitti aikuisuuteen on nykyään entistä pidempi. Erityisesti länsimaissa tätä ikävaihetta kuvaa erilaisten päätösten ja valintojen tekeminen esimerkiksi puolison, työn ja elämäkatsomuksen suhteen (esim. Arnett 2000, 469; Havighurst 1982; Levinson 1978, 22), oman identiteetin muodostaminen (esim. Erikson 1950; 1968; Keniston 1971; Levinson 1978), sekä erilaiset jännitteet yksilön ja yhteiskunnan välillä (esim. Kenistonin 1971; Levinson 1978).

Nuoruutta tai muotoutuvan aikuisuuden ikävaihetta elävät ihmiset muodostavat kuitenkin hyvin heterogeenisen joukon (esim. Arnett 2000; Erikson 1968). Osa nuorista aikuisista elää jo hyvin itsenäistä ja selkiytynyttä elämää, kun samaan aikaan toiset vielä pohtivat elämänsä eri vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Salmela-Aro, Sortheix ja Ranta (2016) ovat tutkineet muotoutuvan aikuisuuden ilmenemistä myös Suomessa. Tutkimusten mukaan suomalaisten nuorten polut siirryttäessä aikuisuuteen vaihtelevat paljon. Vaihtelua on havaittu erityisesti parisuhteen solmimisen, vanhemmaksi tulemisen ja opinnoista valmistumisen ajankohtien kohdalla (2016, 145). Merkille pantavaa on myös se, että ne nuoret, jotka etenevät elämän valinnoissa nopeasti tai normaalisti, ovat tutkimuksen mukaan elämäänsä yleisesti tyytyväisempiä, kuin ne nuoret, joilla aikuistuminen on viivästynyt. Lisäksi yliopisto-opiskelijoilla aikuisuuden viivästymisen on havaittu olevan todennäköisempää kuin ammatillisen koulutuksen saaneilla (Salmela-Aro ym. 2016, 148).

Kaiken kaikkiaan korkeakouluopiskelijat elävät erittäin vaiherikasta aikaa, jota värittävät monet muutokset ja valinnat. Näin ollen ohjaukselle korkeakouluissa on epäilemättä kysyntää. Perinteisesti korkeakouluohjaus on keskittynyt opiskeluun ja uraan liittyviin kysymyksiin. Voidaan kuitenkin todeta, että myös henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen liittyvät kysymykset saattaisivat olla paikallaan korkeakouluopiskelijoiden ohjauksessa.

Ohjaustarpeet ja -kokemukset. Ohjaustarpeet voivat vaihdella suuresti sekä opiskelijoiden välillä, että yksittäisellä opiskelijallakin opintojen eri vaiheissa. Opintopolun vaiheita ovat Lairion ja Rekolan (2007, 108) mukaan opintoihin hakeutumisvaihe, opintojen aloitusvaihe, opintojen keskivaihe ja opintojen päätösvaihe. Ohjausta olisi tärkeää olla saatavilla näissä kaikissa opintopolun vaiheissa. Ohjaustarpeet ja kokemukset ohjauksesta voivat vaihdella myös opiskeltavan alan mukaan. Niin sanotuilla generalistialoilla, jotka eivät anna tiettyä ammattipätevyyttä, on todettu olevan esimerkiksi enemmän tarvetta uraohjaukselle ja sivuainevalintojen ohjaukselle (Lairio & Rekola 2007, 111). Tällaisia aloja ovat perinteisesti humanistiset ja yhteiskunnalliset alat. Sen sijaan spesifin ammattipätevyyden tarjoavilla aloilla, kuten lääketieteellisellä tai kasvatustieteellisellä alalla edellä mainittuja ohjaustarpeita ei yleensä koeta yhtä suuriksi.

Ohjaustarpeita ja -kokemuksia on kartoitettu useissa eri tutkimuksissa (esim. Penttinen, Sarapik & Vallius-Leinonen 2009). Lisäksi monet opiskelijoiden hyvinvointia käsittelevät tutkimukset voivat tarjota tietoa niistä ohjaustarpeista, joita opiskelijoilla mahdollisesti on (esim. Kunttu, Pesonen & Saari 2017). Useissa tutkimuksissa on havaittu, että ohjaustarpeet jakautuvat ohjauksen kolmijaon mukaisesti kaikille kolmelle ohjausalueelle: opiskelun ohjaukseen, uraohjaukseen sekä henkilökohtaiseen ohjaukseen.

Opiskeluun liittyvissä asioissa ohjausta on todettu tarvittavan esimerkiksi opinnäytetöihin (esim. Penttinen ym. 2009; Skaniakos 2015), opiskeluun liittyviin valintoihin (esim. Penttinen ym. 2009), opiskelumotivaatioon (esim. Penttinen ym. 2009; Skaniakos 2015) sekä opiskelun ongelmiin yleensä (esim. Atik & Yalçin 2010; Kunttu ym. 2017). Myös ajanhallinta koetaan usein haasteelliseksi (esim. Kenny, Aluede, McEachern 2009; Kunttu ym. 2017; Penttinen ym. 2009; Skaniakos 2015). Uraohjauksen alueella ohjaustarpeiden on havaittu liittyvän esimerkiksi tulevaisuuden suunnitteluun (esim. Atik & Yalçin 2010; Kunttu ym. 2017), työllistymiseen (esim. Penttinen ym. 2009) ja työelämätaitoihin (esim. Skaniakos 2015). Henkilökohtaiseen kasvuun ja hyvinvointiin liittyviä ohjaustarpeita ovat tutkimusten mukaan tyypillisesti esimerkiksi toimeentulo (esim. Kunttu ym. 2017; Penttinen ym. 2009), sosiaaliset suhteet (esim. Atik & Yalçin

2010; Giovazolias, Leontopoulou & Triliva 2010; Kunttu ym. 2017), sekä psyykinen hyvinvointi, stressi ja uupumus (esim. Kunttu ym. 2017; Skaniakos 2015).

Kaiken kaikkiaan suomalaiset korkeakouluopiskelijat ovat kuitenkin pääosin tyytyväisiä saamiinsa ohjauspalveluihin (esim. Kunttu ym. 2017; Penttinen ym. 2009; Skaniakos 2015). Merkille pantavaa on kuitenkin se, että useimmiten opiskelijat hakevat ohjausta instituutioiden ulkopuolelta, esimerkiksi perheeltään ja ystäviltyään (esim. Kunttu ym. 2017; Penttinen ym. 2009; Skaniakos 2015).

1.3 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia suomenkielistä urasopeutuvuusmittaria, jota on aiemmin Suomessa tutkittu ainoastaan pienellä näytteellä (Timonen ym. 2016), sekä yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuususkomusten tasoa. Lisäksi tarkoituksena on tutkia opiskelijoiden ohjaustarpeita sekä ohjaustarpeiden ja urasopeutuvuuden välistä yhteyttä, mikä avaa uusia näkökulmia näiden ilmiöiden ymmärtämiseen. Ohjaustarpeiden ja urasopeutuvuuden välistä yhteyttä ei myöskään ole tiettävästi aikaisemmin tutkittu. Asetin tutkimukselleni seuraavat kysymykset:

1. Millainen on suomenkielinen urasopeutuvuusmittari psykometrisilta ominaisuuksiltaan?
2. Millainen on yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus, ja mikä on taustatekijöiden (sukupuoli, tiedekunta, opintojen vaihe) yhteys urasopeutuvuuteen?
3. Kuinka suurella osalla yliopisto-opiskelijoista on ohjaustarpeita, millaisia ne ovat, ja mikä on niiden yhteys taustatekijöihin (sukupuoli, tiedekunta, opintojen vaihe)?
4. Ovatko koetut ohjaustarpeet ja urasopeutuvuus yhteydessä toisiinsa?

Aikaisempien urasopeutuvuusmittaritutkimusten (esim. Savickas & Porfeli 2012; Timonen ym. 2016) perusteella voidaan odottaa, että mittarin väittämät jakautuvat ulottuvuuksien mukaisesti viidelle faktorille. Faktoreiden odotetaan myös korreloivan kohtalaisesti keskenään.

Tutkimuskysymyksille 2-4 ei tässä tutkimuksessa aseteta varsinaisia hypoteeseja. Aikaisempien tutkimuksien perusteella yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuuden voidaan kuitenkin odottaa olevan hyvällä tasolla (esim. Cabras & Mondo 2017; Dries, van Esbroeck, van Vianen, de Cooman & Pepermans 2012; Hou, Leung, Li, Li & Xu 2012; van Vianen, Klehe, Koen & Dries 2012) ja ohjaustarpeiden koostuvan opiskeluun, uraan ja henkilökohtaiseen kasvuun liittyvistä kysymyksistä (esim. Kunttu ym. 2017; 2009; Skaniakos 2015). Ohjaustarpeiden ja urasopeutuvuuden välistä yhteyttä ei kuitenkaan ole aikaisemmin tutkittu, ja näin ollen näiden muuttujien välistä suhdetta on haastavaa arvioida ennalta. Urasopeutuvuus nähdään tavoiteltavana ominaisuutena, ja se on aikaisemmissa tutkimuksissa yhdistetty moniin myönteisiin pidettyihin asioihin (esim. Johnston 2016). Ohjaustarpeet sen sijaan voidaan nähdä jopa kielteisenä asiana: ohjaustarpeen aiheuttaa jokin ongelma, johon tarvitaan apua ja ratkaisua, tai ristiriita nykyisen olotilan ja halutun olotilan välillä (esim. Sampson, Reardon, Peterson & Lenz 2004, 7). Näin ollen voidaan odottaa, että urasopeutuvuudella ja ohjaustarpeilla on käänteinen suhde: kun urasopeutuvuus on korkea, ohjaustarpeita on vähän tai ei lainkaan. Toisaalta, esimerkiksi urasopeutuvuuden kontrolli- ja uteliaisuus-ulottuvuuksien voidaan kuitenkin olettaa korreloivan myös positiivisesti ohjaustarpeiden kanssa: kun opiskelija tietää voivansa vaikuttaa asioihinsa ja etsii uteliaasti tietoa ympäriltään, hän päätyy ehkä muita herkemmin ohjauspalveluiden piiriin.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkittavat

Tutkimus on osa laajempaa Student Life -rahoitteista Onko Hoppu? (opiskelijoiden Hyvinvointi, OPiskelusta Palautuminen ja Urahallintataidot) -opiskelijatutkimusta. Joulukuussa 2016 kaikkia Jyväskylän yliopiston 2. ja 4. vuosikurssin opiskelijoita (N = 3185) lähestyttiin sähköpostitse, ja henkilökohtaisen sähköpostilinkin kautta opiskelijat pääsivät vastaamaan sähköiseen kyselyyn. Kyselyllä kartoitettiin opintojen etenemistä, osallistumista Student Life -toimintaan, opiskeluun liittyviä ajatuksia ja tuntemuksia, ohjauskokemuksia ja -tarpeita, urasopeutuvuutta sekä vapaa-aikaan, palautumiseen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja. Lisäksi kysyttiin taustatietoja esimerkiksi opiskelusta, perhe-elämästä ja työssäkäynnistä.

Koko kyselyyn tai siihen osittain vastanneita opiskelijoita oli yhteensä 990, eli 31,1 % kaikista 2. ja 4. vuosikurssin opiskelijoista. Tätä tutkimusta varten Onko Hoppu? -kyselystä poimittiin opiskelijoiden ohjaustarpeita ja urasopeutuvuutta kartoittavat osiot. Näin ollen tämän tutkimuksen osallistujajoukon muodostavat ne opiskelijat, jotka vastasivat kyseisiin osioihin ($n = 790$). Näistä 790 opiskelijasta miehiä oli 23,4 % ($n = 185$) ja naisia oli 74,1 % ($n = 585$). Tutkittavista 1,3 % ($n = 10$) ilmoitti sukupuolekseen ”muu”, tai ei halunnut määritellä sukupuoltaan. Myös kaikki Jyväskylän yliopiston tiedekunnat olivat hyvin edustettuina. Tutkittavista humanistis-yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa opiskeli 30,4 % ($n = 240$), informaatioteknologian tiedekunnassa 11,9 % ($n = 94$), kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa 23,0 % ($n = 183$), kauppakorkeakoulussa 8,2 % ($n = 65$), liikuntatieteellisessä tiedekunnassa 13,2 % ($n = 104$) ja matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa opiskeli 13,3 % ($n = 105$). Tutkittavista 54,9 % ($n = 434$) oli kandidivaiheen opiskelijoita ja 44,9 % ($n = 355$) maisterivaiheen opiskelijoita. Yksi vastaaja ilmoitti olevansa ”muu opiskelija”. Vastaajien keski-ikä oli 25,9 vuotta (vaihteluväli 19–60, k.h. 7,3).

2.2 Urasopeutuvuuden ja ohjaustarpeiden kartoittaminen

Urasopeutuvuutta tutkittiin urasopeutuvuusmittarin suomenkielisellä lyhytversiolla (CAAS-SF, Maggiori ym. 2017). Mittarin väittämille tehtiin virallinen kielenkäännös Onko Hoppu? -tutkimusprojektin aikana. Kyselyssä päädyttiin käyttämään urasopeutuvuusmittaria, koska se on validoitu ja sitä on käytetty laajasti aiemmissa kansainvälisissä tutkimuksissa. Mittarin lyhytversioon päädyttiin, koska tutkimusten mukaan se on psykometrisesti lähes alkuperäisen mittarin veroinen (Maggiori ym. 2017). Lisäksi sähköisen kyselyn pituutta haluttiin rajata, jotta vastaaminen ei olisi liian työlästä osanottajille, ja mahdollisimman moni vastaisi kyselyyn.

Tässä tutkimuksessa mittaria kehitettiin edelleen Timosen ym. (2016) tutkimuksen pohjalta lisäämällä viidenneksi ulottuvuudeksi *suhteisuus*, jolla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa ”yksilön kykyä ja mahdollisuuksia olla vuoro-vaikutuksessa muiden kanssa tietoa, näköaloja ja tukea ynnä muita resursseja saaden” (vrt. Timonen ym. 2016). Alun perin suhteisuus-ulottuvuuden lisäsivät suomenkieliseen urasopeutuvuusmittariin siis Timonen ym. (2016), mutta kyseisessä tutkimuksessa suhteisuus-ulottuvuus ei kuitenkaan toiminut toivotulla tavalla. Näin ollen tässä tutkimuksessa suhteisuus-ulottuvuuden väittämät on uudelleen muotoiltu Timosen ym. (2016) ehdotusten sekä Onko Hoppu? -tutkimuksen päävastuullisen tutkijan Johanna Rantasen kehitystyön pohjalta.

Urasopeutuvuusmittarin kolme väittämää mittaa tiedostamista (esim. ”Tulevaisuuteni pohtiminen”), kolme väittämää mittaa kontrollia (esim. ”Itsenäinen päätöksenteko”), kolme väittämää mittaa uteliaisuutta (esim. ”Vaihtoehtojen tutkiminen ennen valintaa”), kolme väittämää mittaa itseluottamusta (esim. ”Suoriutuminen kykyjeni mukaan”) ja neljä väittämää mittaa suhteisuutta (esim. ”Sosiaalisen verkostoni tietojen ja taitojen hyödyntäminen urallani”). Näin ollen tässä kyselyssä käytetty urasopeutuvuusmittari koostui 16 väittämästä, jotka on kuvattu tarkemmin luvun 3 Tulokset taulukossa 1, sivulla 26. Mittarin alussa vastaajia ohjeistettiin seuraavalla tavalla:

Ihmiset käyttävät erilaisia vahvuuksia kehittyäkseen urallaan. Kukaan ei ole hyvä kaikessa, ja jokainen meistä pitää tiettyjä vahvuuksia tärkeämpinä kuin toisia. Arvioi, kuinka vahvaksi koet kunkin seuraavista kyvyistä omalla kohdallasi. Tämä kyky on minulla...

Urasopeutuvuusmittarin väittämiin vastattiin viisiportaisella Likert-asteikolla, jossa vastausvaihtoehdot olivat: 1 = ei niin vahva, 2 = melko vahva, 3 = vahva, 4 = hyvin vahva ja 5 = vahvin. Urasopeutuvuusmittarin viisi ulottuvuutta muodostavat kukin oman keskiarvosummamuuttujan. Lisäksi ulottuvuudet yhdessä muodostavat kokonaisurasopeutuvuuden keskiarvosummamuuttujan.

Ohjaustarpeita kartoitettiin Onko Hoppu? -tutkimusprojektissa kehitetyllä ja muotoillulla avoimella kysymyksellä, jossa ohjaus määriteltiin seuraavalla tavalla:

Ohjauksella tarkoitetaan tilannetta, jossa sinulla on aikaa ja mahdollisuus työstää Sinulle tärkeitä asioita tai kokemuksia jonkun kanssa. Nämä asiat ja kokemukset voit tuntea yhtä lailla myönteisiksi tai kielteisiksi. Ne voivat liittyä valintatilanteisiin, olla ratkaisua kaipaavia ongelmia tai koskea merkittäviä tehtäviä, vastuuta ja rooleja elämässäsi nyt tai tulevaisuudessa. Olennaista on, että kaipaat tilanteessasi ohjausta tai tukea.

Tätä määritelmää seurasi kysymys: "Näin kuvattuna, koetko tarvitsevasi ohjausta johonkin asiaan elämässäsi?", johon vastausvaihtoehtoina oli "en lainkaan", "en juuri tällä hetkellä" ja "kyllä". Tämän jälkeen osallistujia pyydettiin vielä tarkentamaan ohjaustarpeitaan avovastauksena:

Ole hyvä ja kirjaa tähän, mihin asioihin ja elämänalueisiin liittyen koet tarvitsevasi ohjausta joko tällä hetkellä tai muutoin (jos vastasit edellä "En juuri tällä hetkellä"). Jos et koe tarvitsevasi ohjausta, jätä kenttä tyhjäksi.

Taustamuuttujina tarkasteltiin sukupuolta (1 = mies, 2 = nainen, 3 = muu / en halua määritellä), tiedekuntaa (1 = humanistis-yhteiskuntatieteellinen tdk, 2 = informaatioteknologian tdk, 3 = kasvatustieteiden ja psykologian tdk, 4 = kauppakorkeakoulu, 5 = liikuntatieteellinen tdk, 6 = matemaattis-luonnontieteellinen tdk) sekä opintojen vaihetta (1 = kandidivaiheen opiskelija, 2 = maisterivaiheen opiskelija, 3 = muu opiskelija). Analyyseissa käytettiin sukupuolimuuttujan osalta ainoastaan luokkia "mies" ja "nainen", ja opintojen vaihe-muuttujan osalta luokkia "kandi" ja "maisteri". Tähän rajaukseen päädyttiin muiden luokkien vähäisen vastaajamäärän vuoksi.

2.3 Aineiston analyysi

Aineiston tilastollinen analyysi toteutettiin SPSS-ohjelmistolla. Alkuperäisen urasopeutuvuusmittarin rakenne on analysoitu konfirmatorisella faktorianalyysillä (Savickas & Porfeli 2012). Nyt mittaria tutkittiin eksploratiivisella faktorianalyysillä siten, että faktoreiden määräksi asetettiin ennalta viisi. Lataukset estimoitiin suurille aineistoille soveltuvalla suurimman uskottavuuden menetelmällä (maximum likelihood), joka maksimoi mallissa lataukset mahdollisimman uskottaviksi (esim. Metsämuuronen 2003, 541). Saadulle tulokselle tehtiin vinokulmainen rotaatio (direct oblimin), koska teoreettinen oletus on, että faktorit korreloivat keskenään (esim. Metsämuuronen 2003, 536; Savickas & Porfeli 2012). Eri ulottuvuuksien korrelaatiota toisiinsa ja urasopeutuvuuden kokonaissummamuuttujaan tutkittiin Pearsonin tulomomenttikorrelaatioker-toimen avulla (esim. Metsämuuronen 2003, 465). Lisäksi toistomittausten varianssianalyysillä tutkittiin, koetaanko jotain ulottuvuutta toisia enemmän. Ulottuvuuksien parittaiset vertailut tehtiin Bonferroni-kertoimen avulla.

Sekä sukupuolen että opintojen vaiheen yhteyttä urasopeutuvuuteen tarkasteltiin kaksisuuntaisella riippumattomien otosten t-testillä, jossa varianssien odotettiin olevan yhtä suuret. Tiedekunnan ja urasopeutuvuuden välistä yhteyttä tutkittiin yksisuuntaisen varianssianalyysin avulla siten, että varianssien oletettiin olevan yhtä suuret. Varianssianalyysin post hoc -testinä laskettiin Bonferroni-kertoimet.

Ohjaustarpeita kartoittavat avokysymykset analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla (esim. Tuomi & Sarajärvi 2011, 91). Sisällönanalyysin tavoitteena oli luokitella ohjaustarpeet siten, että niiden tilastollinen tarkastelu on mahdollista (esim. Tuomi & Sarajärvi 2011, 93). Luokittelu aloitettiin tutustumalla 10 % satunnaisotokseen ohjaustarpeiden avovastauksista. Kaksi henkilöä luki aineistoa läpi ja löysi samat kolme yläluokkaa: (1) opiskelun ohjaus, (2) uravalinnan ohjaus sekä (3) henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Tämän lisäksi muodostettiin luokka (4) muut, johon laitettiin ne vastaukset, jotka eivät sopineet mihinkään edelliseen luokkaan. Tämän jälkeen kaksi henkilöä luki koko aineiston läpi ja luokitteli sen näihin neljään luokkaan toisis-

taan riippumatta. Epäselvien ja eri luokkiin sijoitettujen ohjaustarpeiden kohdalla vastauksia arvioitiin vielä yhteisesti ja tarvittaessa käytettiin apuna kolmatta henkilöä. Aineiston lukemisen aikana kävi ilmi, että pääluokkien sisältä on erotettavissa myös alaluokkia. Näin ollen pääluokkiin luokittelun jälkeen aineisto luokiteltiin vielä alaluokkiin. Tällä kertaa luokittelun suoritti yksi henkilö, mutta hiemankaan kyseenalaisissa vastauksissa käytettiin apuna toista henkilöä.

Sekä pää-, että alaluokittelussa yksi vastaus saattoi kuulua useampaan eri luokkaan, mikäli vastaajan kirjoittama sisältö kuvasti useita eri ohjaustarpeita, kuten asia monesti oli. Analyysin perusteella jokainen avokysymykseen vastannut tutkittava sai jokaisen ohjaustarveluokan kohdalla joko arvon 1 = ”mainitsee kyseisen ohjaustarpeen” tai 2 = ”ei mainitse kyseistä ohjaustarvetta”. Näin ollen ohjaustarpeiden sisältöjä käsittelevissä analyyseissä oli mukana ainoastaan ne tutkittavat, jotka olivat vastanneet ohjaustarpeiden sisältöjä kartoittavaan avokysymykseen ($n = 416$). Taustatekijöiden yhteyttä ohjaustarpeiden ilmenemiseen ja ohjaustarpeiden sisältöihin tutkittiin χ^2 -testillä.

Ohjaustarpeiden ilmenemisen ja urasopeutuvuuden sekä sen eri ulottuvuuksien välistä yhteyttä tarkasteltiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä. Luokiteltujen ohjaustarpeiden ja urasopeutuvuuden välistä yhteyttä tutkittiin tarkemmin monisuuntaisella varianssianalyysillä, siten että riippuvaksi muuttujaksi asetettiin urasopeutuvuus. Analyysi tehtiin erikseen urasopeutuvuuden kokonaiskeskiarvosummamuuttujalle sekä kunkin ulottuvuuden keskiarvosummamuuttujalle. Malliin sisällytettiin kiinteinä muuttujina ohjaustarveluokat sekä taustamuuttujat (sukupuoli, tiedekunta, opintojen vaihe). Näin taustamuuttujien aiheuttama vaihtelu urasopeutuvuuden kokemuksissa voitiin ottaa analyysissä huomioon. Analyysi tehtiin erikseen ohjaustarpeen pääluokille ja alaluokille. Muuttujien yhteyttä voitiin tarkastella varianssianalyysin avulla, koska mallissa ei ollut satunnaisia muuttujia.

2.4 Eettiset ratkaisut

Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kohteluun kiinnitetään erityistä huomiota (esim. Hirsjärvi 2004, 26). On muun muassa tärkeää, että tutkittavat henkilöt ovat perehtyneitä tutkimuksen kulkuun, ja että heillä on tämän perusteella mahdollisuus tehdä rationaalinen ja vapaaehtoinen päätös tutkimukseen osallistumisesta. Lisäksi aineistoa kerättyä on huomioitava esimerkiksi anonymiteettiin ja luottamuksellisuuteen liittyvät seikat. (Hirsjärvi 2004, 26–27.)

Tämän tutkimuksen sähköisen kyselyn saatesähköpostissa kerrottiin, että kysely on osa Student Life -rahoitteista opiskelijatutkimusta, jonka tavoitteena on parantaa opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskeluolosuhteita Jyväskylän yliopistossa. Tutkimuksen aiheen ja tavoitteen vuoksi opiskelijoiden sähköpostiosoitteet saatiin tutkimuskäyttöön Jyväskylän yliopistolta. Itse sähköisen kyselyn alussa puolestaan kerrottiin, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja kyselyn voi halutessaan keskeyttää, vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, niitä säilytetään nimettöminä henkilötietosuojalakeja sekä tutkimuseettisiä sääntöjä noudattaen, ja saatuja tietoja käytetään niin, että henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa. Tämän jälkeen kysyttiin tutkittavien suostumusta kyselyyn. Tutkimuksen lopussa oli vielä mahdollisuus antaa palautetta tutkimuksesta tai kyselystä, sekä antaa alustava suostumus mahdollisiin jatkotutkimuksiin. Ennen kyselyaineiston analysointia siitä poistettiin henkilökohtaiset tunnistetiedot, kuten nimi ja sähköpostiosoite. Näin ollen aineisto on täysin anonymi, eikä aineiston tutkijoilla ole tietoa, kenen vastauksia he analysoivat.

Onko Hoppu? -tutkimusprojektissa on parhaalla mahdollisella tavalla pyritty huomioimaan se, että osallistujat ovat saaneet riittävästi tietoa tutkimuksen kulusta ja että heidän osallistumisensa on ollut vapaaehtoista. Tutkijan on kuitenkin mahdotonta tietää, missä määrin kukin osallistuja on todellisuudessa perehtynyt tutkimuksen kulkuun tai mikä on ollut hänen motiivinsa tutkimukseen osallistumiseen. Myös aineiston anonymiteetistä, luottamuksellisuudesta ja tallentamisesta on huolehdittu asianmukaisella tavalla. Näin ollen tutkimuseettisten periaatteiden voidaan tässä tutkimuksessa katsoa toteutuneen hyvin.

3 TULOKSET

3.1 Urasopeutuvuusmittari

Urasopeutuvuusmittarin rakennetta tutkittiin faktorianalyysin avulla. Taulukossa 1 on esitetty mittarin väittämien kommunaliteetit, jotka vaihtelivat välillä 0,27–0,61. Faktorien voidaan siis katsoa selittävän muuttujia kohtalaisesti. Kaikkien estimoitujen viiden faktorin ominaisarvot olivat arvoltaan suurempia kuin 0,9, ja ne selittivät 67,01 % muuttujien havaitusta yhteisvaihtelusta. Muuttujien lataukset faktoreihin vaihtelivat 0,28 ja 0,94 välillä (taulukko 1). Osioista huonoiten toimi kontrolliulottuvuuden väittäjä ”Itseeni uskominen” (lataus 0,28), joka sai korkeamman latauksen uteliaisuusfaktorille (0,31), jolle sen ei pitäisi latautua. Myös väittämän ”Vaihtoehtojen tutkiminen ennen valintaa” kohdalla lataus on melko heikko (0,37). Ulottuvuuksista kokonaisuudessaan heikoiten toimi uteliaisuus, jonka kommunaliteetit ja lataukset jäivät suhteellisen alhaisiksi.

TAULUKKO 1. Urasopeutuvuusväittämien kommunaliteetit ja latautuminen faktoreihin.

Ulottuvuus	Väittäjä	n	kommunaliteetti	lataus
Tiedostaminen	T1. Tulevaisuuteni pohtiminen	787	0,48	0,73
	T2. Tulevaisuuteen valmistautuminen	787	0,61	0,83
	T3. Minulta vaadittavien koulutukseen ja ammattiin liittyvien valintojen tiedostaminen	787	0,48	0,44
Kontrolli	K4. Itsenäinen päätöksenteko	787	0,50	0,94
	K5. Vastuunotto omista tekemisistä	787	0,45	0,48
	K6. Itseeni uskominen	787	0,47	0,28
Uteliaisuus	U7. Ihmisenä kasvun mahdollisuuksien etsiminen	787	0,42	0,66
	U8. Vaihtoehtojen tutkiminen ennen valintaa	787	0,27	0,37
	U9. Erilaisten toimintatapojen huomioiminen	787	0,33	0,45
Itseluottamus	I10. Asioiden tekeminen kunnolla	784	0,41	0,79
	I11. Uusien taitojen oppiminen	784	0,41	0,51
	I12. Suoriutuminen kykyjeni mukaan	784	0,47	0,55
Suhteisuus	S13. Keskusteleminen uraani koskevista päätöksistä lähipiirini kanssa	784	0,37	0,55
	S14. Muilta saamani palautteen vastaanottaminen	784	0,34	0,59
	S15. Muiden kokemuksista ja esimerkistä oppiminen uraani ajatellen	784	0,41	0,76
	S16. Sosiaalisen verkostoni tietojen ja taitojen hyödyntäminen urallani	784	0,43	0,49

Urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksien reliabiliteetit (Cronbachin α :t) vaihtelevat tyydyttävästä ($\alpha = 0,65$) hyvään ($\alpha = 0,82$) (taulukko 2). Urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksien väliset korrelaatiot, sekä korrelaatio urasopeutuvuuden kokonaissummamuuttujaan olivat tilastollisesti merkitseviä (taulukko 2).

TAULUKKO 2. Urasopeutuvuuden ja sen eri ulottuvuuksien reliabiliteettikertoimet diagonaalilla (Cronbachin α) ja keskinäiset korrelaatiot (Pearson, r).

	1	2	3	4	5	6
1. Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	$\alpha = 0,82$					
2. Tiedostaminen	0,76***	$\alpha = 0,81$				
3. Kontrolli	0,81***	0,58***	$\alpha = 0,74$			
4. Uteliaisuus	0,76***	0,47***	0,55***	$\alpha = 0,65$		
5. Itseluottamus	0,70***	0,35***	0,50***	0,50***	$\alpha = 0,76$	
6. Suhteisuus	0,77***	0,46***	0,46***	0,47***	0,42***	$\alpha = 0,75$

*** $p < 0,001$

3.2 Urasopeutuvuus

Opiskelijoiden urasopeutuvuus oli tulosten mukaan pääosin hyvä (keskiarvo 3,00), joka vastausasteikolla vastaa sanoitusta ”Tämä kyky on minulla vahva”. Myös urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksien keskiarvot vaihtelivat välillä 2,79–3,28 (taulukko 3). Ulottuvuuksien väliset keskiarvot poikkesivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan (Wilksin $\lambda = 0,71$; $F(4) = 79,17$; $p = 0,000$), mikä tarkoittaa, että opiskelijat kokivat urasopeutuvuuden toiset ulottuvuudet vahvempina kuin toiset. Parittaiset vertailut osoittivatkin, että ainoastaan tiedostamisen ja suhteisuuden kokemisessa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa suhteessa toisiinsa (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Urasopeutuvuuden ja sen eri ulottuvuuksien keskiarvot (k.a.) ja keskihajonnat (k.h.), sekä ulottuvuuksien keskinäiset keskiarvoerot matriisissa (toistomittausten varianssianalyysin perusteella).

	k.a. (k.h.)	1	2	3	4
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	3,00 (0,64)				
1. Tiedostaminen	2,79 (0,92)	-			
2. Kontrolli	3,13 (0,89)	0,35***	-		
3. Uteliaisuus	3,04 (0,78)	0,25***	0,10**	-	
4. Itseluottamus	3,28 (0,79)	0,48***	0,14***	0,24***	-
5. Suhteisuus	2,81 (0,83)	0,02	0,33***	0,23***	0,46***

** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Opiskelijat arvioivat itseluottamuksen vahvimaksi urasopeutuvuustaidokseen ja oman tulevaisuutensa tiedostamisen heikoimmaksi taidokseen. Vahvimmat arvioinnit olivat väittämässä ”Vastuunotto omista tekemisistä” (k.a. = 3,64) sekä ”Asioiden tekeminen kunnolla” (k.a. = 3,38). Heikoimmat arvioinnit olivat väittämässä ”Sosiaalisen verkostoni tietojen ja taitojen hyödyntäminen urallani” (k.a. = 2,52) sekä ”Tulevaisuuteen valmistautuminen” (k.a. = 2,64).

Miehet arvioivat urasopeutuvuutensa hieman korkeammaksi kuin naiset kaikilla ulottuvuuksilla. Ero oli tilastollisesti merkitsevä kuitenkin vain kontrollin kohdalla ($t(768) = 3,20$, $p = 0,001$). Miesten keskiarvo kontrolliulottuvuudessa oli 3,33 ja naisten 3,09.

Urasopeutuvuus näyttäytyi hieman erilaisena eri tiedekunnissa. Taulukossa 4 on esitetty ne tiedekuntien väliset erot, jotka poikkesivat tilastollisesti

toisistaan vähintään melkein merkitsevästi (Bonferroni-kerroin, $p < 0,05$). Tiedostamisen ja suhteisuuden kokivat vahvimaksi kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan opiskelijat. Kontrollin, uteliaisuuden ja itseluottamuksen kokivat vahvimaksi liikuntatieteiden tiedekunnan opiskelijat. Tiedostamisen, kontrollin, uteliaisuuden ja suhteisuuden kokivat heikoimmaksi matemaattisluonnontieteellisen tiedekunnan opiskelijat. Itseluottamuksen kokivat heikoimmaksi humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijat.

TAULUKKO 4. Tiedekuntien opiskelijoiden väliset erot urasopeutuvuuden kokemuksissa.

	A	B	C	D	E	F	
	Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tdk	Informaatioteknologian tdk	Kasvatustieteiden ja psykologian tdk	Kauppakorkeakoulu	Liikuntatieteiden tdk	Matemaattisluonnontieteellinen tdk	Parittaiset vertailut eri ulottuvuuksien välillä (Bonferroni, $p < 0,05$)
	$n = 238$ ka (kh)	$n = 93$ ka (kh)	$n = 181$ ka (kh)	$n = 65$ ka (kh)	$n = 103$ ka (kh)	$n = 104$ ka (kh)	
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	2,90 (0,65)	2,97 (0,69)	3,14 (0,55)	3,07 (0,65)	3,15 (0,64)	2,81 (0,65)	A, F < C, E
Tiedostaminen	2,66 (0,96)	2,76 (0,98)	3,04 (0,83)	3,03 (0,80)	2,78 (0,94)	2,57 (0,87)	A, F < C; F < D
Kontrolli	2,98 (0,95)	3,28 (0,99)	3,24 (0,76)	3,16 (0,92)	3,35 (0,84)	2,96 (0,85)	A < C, E; F < E
Uteliaisuus	2,99 (0,81)	3,08 (0,79)	3,15 (0,74)	3,01 (0,79)	3,17 (0,74)	2,84 (0,78)	F < C, E
Itseluottamus	3,14 (0,78)	3,29 (0,78)	3,30 (0,76)	3,35 (0,72)	3,59 (0,71)	3,20 (0,92)	A, C, F < E
Suhteisuus	2,79 (0,82)	2,56 (0,88)	3,02 (0,77)	2,87 (0,84)	2,96 (0,87)	2,55 (0,73)	B, F < C, E; F < D

Maisterivaiheen opiskelijoiden urasopeutuvuus ja sen ulottuvuudet näyttäytyivät kaiken kaikkiaan vahvempina kuin kandidivaiheen opiskelijoiden urasopeutuvuus (taulukko 5). Ero oli kaikkien ulottuvuuksien sekä kokonaissopeutuvuuden summamuuttujan kohdalla vähintään tilastollisesti merkitsevä (kaksisuuntainen t-testi, $p < 0,01$).

TAULUKKO 5. Opiskeluvaiheen yhteys urasopeutuvuuteen.

	Kandivaihe ka (kh)	Maisterivaihe ka (kh)	<i>t</i>
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	2,88 (0,61)	3,14 (0,65)	-5,71 *** a
Tiedostaminen	2,64 (0,91)	2,98 (0,90)	-5,24 *** a
Kontrolli	2,99 (0,90)	3,31 (0,86)	-5,04 *** a
Uteliaisuus	2,94 (0,75)	3,17 (0,80)	-4,06 *** a
Itseluottamus	3,17 (0,80)	3,40 (0,76)	-4,12 *** b
Suhteisuus	2,73 (0,80)	2,92 (0,86)	-3,31 ** b

** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

^a Kaksisuuntainen t-testi, df = 784

^b Kaksisuuntainen t-testi, df = 781

3.3 Ohjaustarpeet

Yliopisto-opiskelijoista 25,2 % ($n = 199$) kertoi, ettei tarvitse lainkaan ohjausta. 41,0 % ($n = 324$) opiskelijoista vastasi, ettei tarvitse ohjausta juuri nyt, ja 33,8 % ($n = 267$) kertoi tarvitsevänsä ohjausta. Ohjaustarpeen ilmenemisen yhteys sukupuoliin oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($\chi^2(2, n = 770) = 24,65, p = 0,000$). Miehet vastasivat odotettua useammin, etteivät tarvitse ohjausta lainkaan (mukautettu standardoitu jäännös 4,9). Vastaavasti naiset vastasivat odotettua useammin tarvitsevänsä ohjausta (mukautettu standardoitu jäännös 2,9). Ohjaustarpeiden ilmeneminen vaihteli myös tiedekuntien välillä tilastollisesti merkitsevästi ($\chi^2(10, n = 790) = 18,83, p = 0,042$). Humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijat vastasivat odotettua useammin tarvitsevänsä ohjausta, ja informaatioteknologian opiskelijat vastasivat odotettua useammin, että eivät tarvitse lainkaan ohjausta (taulukko 6). Opintojen vaiheella ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä siihen, kokivatko opiskelijat tarvitsevänsä ohjausta.

TAULUKKO 6. Ohjaustarpeen ilmeneminen tiedekunnittain.

	Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tdk	Informaatioteknologian tdk	Kasvatustieteiden ja psykologian tdk	Kauppakorkeakoulu	Liikuntatieteiden tdk	Matemaattis-luonnontieteellinen tdk
Koetko tarvitsevasi ohjausta?	<i>n</i> = 240 %	<i>n</i> = 94 %	<i>n</i> = 182 %	<i>n</i> = 65 %	<i>n</i> = 104 %	<i>n</i> = 105 %
En lainkaan	19,6 ^A	34,0 ^T	24,2	32,3	26,0	26,7
En juuri tällä hetkellä	38,3	38,3	47,3 ^T	40,0	43,3	37,1
Kyllä	42,1 ^T	27,7	28,6	27,7	30,8	36,2
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

^A = odotettua pienempi osuus, sovitettu jäännös ≤ -2 ,

^T = odotettua suurempi osuus, sovitettu jäännös ≥ 2 .

Avovastaukset, joissa opiskelijat kertoivat tarkemmin ohjaustarpeistaan, analysoitiin ensin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, kuten edellä on kuvattu. Sen jälkeen vastaukset luokiteltiin kahden luokittelijan toimesta kolmeen ohjaustarveluokkaan: opiskelun ohjaus, uraohjaus sekä henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Koko aineiston luokittelussa luokittelijat sijoittivat 91,4 % tutkittavien vastauksista samoihin luokkiin, eli luokittelijoiden välinen yhteneväisyys oli korkea (taulukko 7).

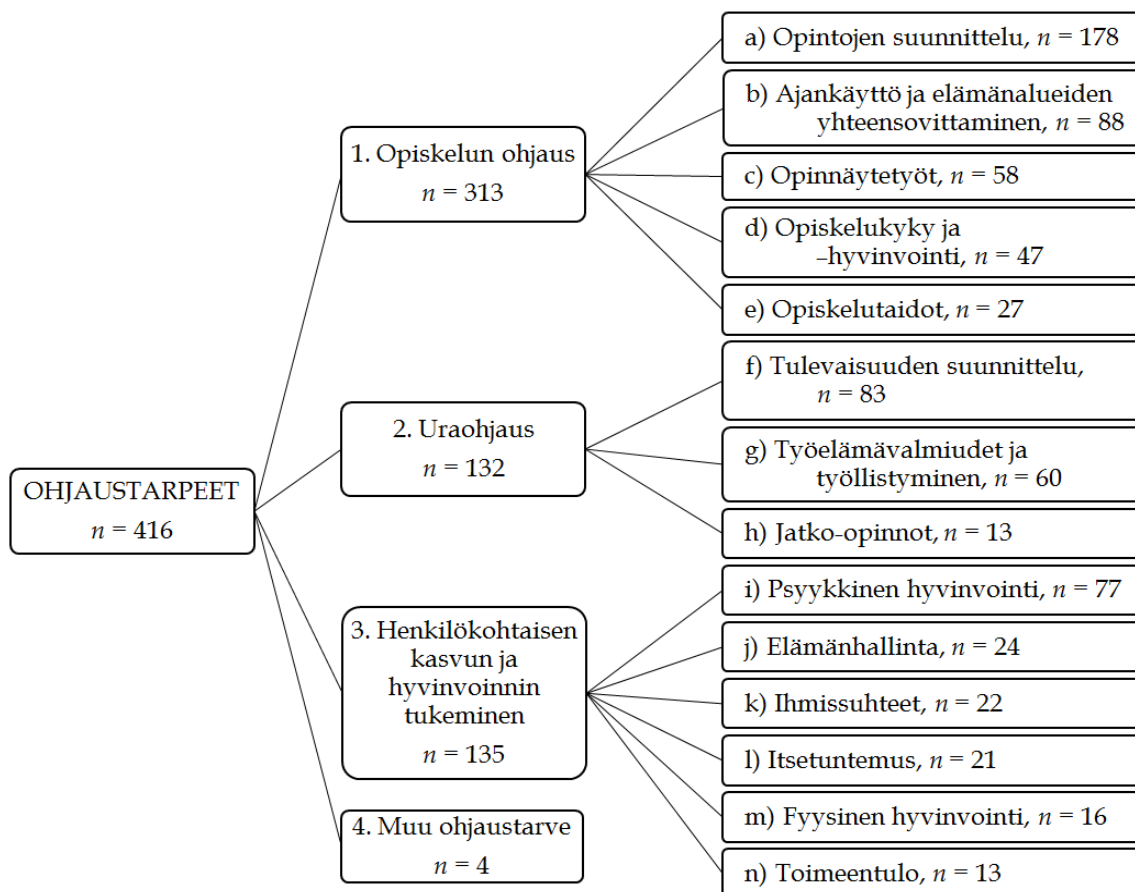
TAULUKKO 7. Luokittelijoiden välinen yhteneväisyys ja luokkien reliabiliteetti.

Pääloukka	<i>n</i>	Yhteneväisyys-%	Cohenin K
Opiskelun ohjaus	416	90,1	0,74***
Uraohjaus	416	93,5	0,84***
Henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen	416	91,1	0,79***

*** $p < 0,001$

Niistä opiskelijoista, jotka tarkensivat ohjaustarpeitaan avovastauksessa, 75,2 % ($n = 313$) mainitsi vastauksessaan tarpeen opiskelun ohjaukselle, 31,7 % ($n = 132$) tarpeen uraohjaukselle ja 32,5 % ($n = 135$) tarpeen henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiselle. Vastauksista 1,0 % ($n = 4$) ei kuulunut mihinkään edellä mainittuun pääloukkaan, ja ne jätettiin pois jatkoanalyyseista vähäisen

määrän vuoksi. Aineistolähtöisen luokittelun tuloksena opiskelun ohjauksen pääluokasta löydettiin seuraavat alaluokat: (a) opintojen suunnittelu, (b) ajankäyttö ja elämäntilanteiden yhteensovittaminen, (c) opinnäytetyöt, (d) opiskelukyky ja -hyvinvointi ja (e) opiskelutaidot. Uraohjauksen pääluokasta löydettiin seuraavat alaluokat: (f) tulevaisuuden suunnittelu, (g) työelämävalmiudet ja työllistyminen ja (h) jatko-opinnot. Henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen -pääluokasta löydettiin seuraavat alaluokat: (i) psyykkinen hyvinvointi, (j) elämäntilanteiden hallinta, (k) ihmissuhteet, (l) itsetuntemus, (m) fyysinen hyvinvointi ja (n) toimeentulo (kuva 2). Taulukossa 8 on kuvailtu kunkin alaluokan sisältö, sekä annettu esimerkki tyypillisestä kyseiseen luokkaan kuuluvasta vastauksesta.

KUVIO 2. Ohjaustarpeiden luokittelu pää- ja alaluokkiin.

TAULUKKO 8. Opiskelijoiden kuvaamien ohjaustarpeiden luokittelu, jakaumat ja esimerkkejä vastausten sisällöistä ($n = 416$).

Ohjaustarveluokka	Tutkittavien osuus % (n)	Luokan sisällön kuvaus	Esimerkkejä luokkaan kuuluvista vastauksista
1. OPISKELUN OHJAUS	75,2 (313)		
a) Opintojen suunnittelu		Kurssi- ja sivuainevalinnat, vaihto-opiskelu, harjoittelu, HOPS, aikatauluttaminen	"Joihinkin opintojuttuihin, kuten sivuaineisiin ja aikataulutuksiin."
b) Ajankäyttö ja elämänalueiden yhteensovittaminen		Ajankäyttö ja priorisointi, opiskelun ja muiden elämänalueiden (vapaa-aika, perhe, työ, harrastus) yhteensovittaminen	"Joskus opiskelun, sivutoimisen työn ja ihmissuhteiden järjestäminen niin, että kaikkeen on aikaa, tuntuu mahdottomalta."
c) Opinnäytetyöt		Gradu, kandi	"Gradun aloittamiseen ja tekemiseen."
d) Opiskelukyky ja -hyvinvointi		Motivaatio, opiskeluinto, keskittyminen	"En saa aloitettua opiskelu- tai työtehtäviä, vaan välttelen niitä viimeiseen asti."
e) Opiskelutaidot		Tukiopetus, akateemiset taidot	"Tarvitsisin ohjausta opiskelumetodeihin ja lukutaitoihin."
2. URAOHJAUS	31,7 (132)		
f) Tulevaisuuden suunnittelu		Urasuunnitelmat ja -pohdinnat, alanvaihto	"Suunnan löytämiseen ja oman alan tai ylipäätään kiinnostavan alan löytämiseen."
g) Työelämävalmiudet ja työllistyminen		Työllistyminen, työnhaku, työelämään siirtyminen	"Työelämään siirtyminen, oman osaamisen tunnistaminen ja markkinointi."
h) Jatko-opinnot		Tieteelliset jatko-opinnot	"Jatko-opiskelu / -tutkimusmahdollisuudet ja -väylät maisteritutkinnon jälkeen."

 TAULUKKO 8. Opiskelijoiden kuvaamien ohjaustarpeiden luokitus, jakaumat ja esimerkkejä vastausten sisällöistä ($n = 416$) (Jatkuu).

---

3. HENKILÖKOHTAISEN KASVUN JA HYVINVOINNIN TUKEMINEN	32,5 (135)		
i) Psykkinen hyvinvointi		Stressi, masennus, alakulo, palautuminen, uupumus, jaksaminen	"Mielenterveydellisiin ongelmiin, stressin ja masennuksen hallitsemiseen"
j) Elämänhallinta		Yleinen elämän ja ongelmien hallinta, elämän suunta	"Eri elämänalueiden hallitsemiseen, niin että ehtisin esim. joskus myös siivoamaan kotona enkä olisi jatkuvasti väsynyt ja tarmoton tekemään asioita."
k) Ihmissuhteet		Perhe, seurustelu, ystävät, yksinäisyys	"Koen tarvitsevani ohjausta sekä yksityiselämän asioihin liittyen, esim. miten saada ystäviä tai sosiaalinen tukiverkosto."
l) Itsetuntemus		Itsetunto, omat vahvuudet, itseluottamus, seksuaali-identiteetti, reflektointi	"Myös oma itsetunto, itseluottamus ja itsetuntemus kaipaisivat kohennusta, mihin ulkopuolisesta ohjauksesta voisi olla apua."
m) Fyysinen hyvinvointi		Terveys, perustarpeet, liikunta, ruoka, uni, rentoutuminen	"Terveysten ja liikuntaan. Unirytmii."
n) Toimeentulo		Elinkustannukset, etuudet, ym. toimeentulo	"Raha-asiat stressaavat jatkuvasti, koska minulla on jonkin verran opintolainaakin."
4. MUU OHJAUSTARVE	1,0 (4)	Pääluokkiin 1-3 sopimattomat vastaukset	

Ohjaustarpeiden pääluokkien sisällöt eivät vaihdelleet sukupuolen ja tiedekunnan suhteen tilastollisesti merkitsevästi. Maisterivaiheen opiskelijat sen sijaan mainitsivat kandivaiheen opiskelijoita useammin tarpeen uraohjaukselle ($\chi^2(1) = 7,51; p = 0,006$) ja kandivaiheen opiskelijat mainitsivat maisterivaiheen opiskelijoita useammin tarpeen henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiselle ($\chi^2(1) = 4,84; p = 0,028$).

Ohjaustarpeiden alaluokkien ja taustamuuttujien välillä oli useita tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Tarve *opintojen suunnitteluun* oli odotettua yleisempää kandivaiheessa ($\chi^2(1) = 4,02; p = 0,045$; sovitettu jäännös = 2,0) ja naisopiskelijoiden keskuudessa ($\chi^2(1) = 5,72; p = 0,017$; sovitettu jäännös = 2,4). Tarpeen *opinnäytetyön* ohjaamiselle mainitsi odotettua useammin maisterivaiheen opiskelija ($\chi^2(1) = 9,70; p = 0,002$; sovitettu jäännös = 3,1). *Opiskelukyky* aiheutti odotettua enemmän ohjaustarpeita kandivaiheen opiskelijoilla ($\chi^2(1) = 5,26; p = 0,022$; sovitettu jäännös = 2,3) sekä miehillä ($\chi^2(1) = 12,89; p = 0,000$; sovitettu jäännös = 3,6). *Ajankäyttöön* ja akateemisiin *opiskelutaitoihin* liittyvillä ohjaustarpeilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä taustamuuttujiin.

Taustamuuttujilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä *tulevaisuutta* ja *työllistymistä* koskeviin ohjaustarpeisiin. Sen sijaan *jatko-opintoihin* liittyvää ohjausta koki tarvitsevansa odotettua useammin maisterivaiheen opiskelija ($\chi^2(1) = 6,19; p = 0,013$; sovitettu jäännös = 2,5).

Elämänhallintaan liittyvä ohjaustarve oli yleisempää kandi- kuin maisterivaiheen opiskelijoilla ($\chi^2(1) = 5,22; p = 0,022$; sovitettu jäännös = 2,3). Kandivaiheen opiskelijat mainitsivat myös odotettua useammin tarpeen *ihmissuhteisiin* liittyvään ohjaukseen ($\chi^2(1) = 8,31; p = 0,004$; sovitettu jäännös = 2,9). *Psyykkiseen hyvinvointiin*, *itsetuntemukseen*, *fyysiseen hyvinvointiin* ja *toimeentuloon* liittyvillä ohjaustarpeilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä taustamuuttujiin.

3.4 Urasopeutuvuuden ja ohjaustarpeiden yhteys toisiinsa

Varianssianalyysin mukaan opiskelijoiden urasopeutuvuus vaihteli tilastollisesti merkitsevästi sen mukaan, kokivatko he ohjaustarpeita parhaillaan, ei juuri tällä hetkellä tai ei lainkaan. Niiden opiskelijoiden urasopeutuvuus, joilla ei ollut lainkaan ohjaustarpeita, oli keskimäärin korkeampi kuin muiden. Vastavasti niillä opiskelijoilla, joilla oli parhaillaan ohjaustarpeita, oli keskimäärin muita matalampi urasopeutuvuus (taulukko 9). Ne opiskelijat, joilla ei juuri tällä hetkellä ollut ohjaustarpeita, sijoituivat urasopeutuvuuden suhteen edellä mainittujen ryhmien väliin. Erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä kokonaissummamuuttujan sekä kaikkien muiden ulottuvuuksien paitsi uteliaisuus-ulottuvuuden kohdalla.

TAULUKKO 9. Ohjaustarpeen ilmenemisen yhteys urasopeutuvuuteen.

	Koetko tarvitsevasi ohjausta?			F	Parittaiset vertailut eri ulottuvuuksien välillä (Bonferroni, $p < 0,05$)
	A	B	C		
	En lainkaan $n = 199$ ka (kh)	En juuri tällä hetkellä $n = 324$ ka (kh)	Kyllä $n = 264$ ka (kh)		
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	3,19 (0,62)	3,05 (0,61)	2,80 (0,64)	23,11***	A > B > C
Tiedostaminen	3,07 (0,82)	2,85 (0,90)	2,51 (0,95)	22,97***	A > B > C
Kontrolli	3,46 (0,87)	3,18 (0,85)	2,84 (0,88)	29,14***	A > B > C
Uteliaisuus	3,18 (0,75)	3,05 (0,77)	2,94 (0,80)	5,64**	A > C
Itseluottamus	3,44 (0,73)	3,31 (0,74)	3,12 (0,87)	10,09***	A, B > C
Suhteisuus	2,89 (0,87)	2,90 (0,80)	2,65 (0,82)	7,82***	A, B > C

** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Tarkasteltaessa lähemmin ohjaustarpeiden sisältöjä niiden opiskelijoiden joukossa, jotka sanoittivat ohjaustarpeitaan avovastauksessa ($n = 416$), havaittiin, että monisuuntaisen varianssianalyysin mukaan ohjaustarpeiden pääluokilla oli tilastollisesti merkitsevä yhteys joihinkin urasopeutuvuuden ulottuvuuksiin (taulukko 10). Ne opiskelijat, jotka mainitsivat tarpeen opinto-ohjaukselle, raportoivat muita vähemmän kontrollia ja itseluottamusta vahvuuksinaan. Myös heidän kokonaisurasopeutuvuutensa jäi alemmalle tasolle, kuin niiden opiskelijoiden, jotka eivät maininneet kyseistä ohjaustarvetta. Ne opiskelijat, jotka mainitsivat tarpeen uraohjaukselle, raportoivat muita vähemmän suhteisuutta vah-

vuutenaan. Ne opiskelijat, jotka mainitsivat tarpeen henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiselle, raportoivat vähemmän kontrollia vahvuutenaan. Lisäksi heidän kokonaisurasopeutuvuutensa jäi muita alemmalle tasolle.

TAULUKKO 10. Ohjaustarpeiden pääluokkien ja urasopeutuvuuden välinen yhteys.

	Opinto-ohjaus			Uraohjaus			Henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen		
	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F
	k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)	
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	2,89 (0,60)	3,00 (0,65)	5,38*	2,91 (0,61)	2,92 (0,62)	2,85	2,80 (0,57)	2,98 (0,63)	3,98*
Tiedostaminen	2,62 (0,90)	2,68 (1,00)	0,03	2,60 (0,94)	2,66 (0,91)	0,78	2,47 (0,90)	2,72 (0,93)	1,25
Kontrolli	2,92 (0,82)	3,19 (0,95)	10,09**	3,03 (0,86)	2,97 (0,86)	1,49	2,82 (0,89)	3,07 (0,84)	5,92*
Uteliaisuus	2,94 (0,77)	3,18 (0,83)	1,31	3,04 (0,82)	2,98 (0,78)	0,05	2,97 (0,78)	3,02 (0,80)	0,58
Itseluottamus	3,21 (0,80)	3,38 (0,83)	10,17**	3,29 (0,85)	3,23 (0,79)	1,31	3,18 (0,81)	3,28 (0,81)	1,83
Suhteisuus	2,80 (0,78)	2,67 (0,79)	1,17	2,70 (0,74)	2,81 (0,80)	5,57*	2,64 (0,74)	2,83 (0,80)	2,43

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

^a K = Kyllä, mainitsee tarpeen kyseiseen ohjaukseen

^b E = Ei mainitse tarvetta kyseiseen ohjaukseen

Urasopeutuvuuden ulottuvuuksilla oli tilastollisesti merkitsevä yhteys myös joihinkin ohjaustarpeiden alaluokkiin (liite 1). Ne opiskelijat, jotka mainitsivat ohjaustarpeenaan *opintojen suunnittelun*, raportoivat muita vähemmän kontrollia: ($F(1) = 5,24$; $p = 0,023$) ja uteliaisuutta ($F(1) = 4,66$; $p = 0,032$) vahvuuksinaan. Myös ne opiskelijat, jotka mainitsivat ohjaustarpeenaan *opiskelukykyyn* liittyviä asioita, raportoivat muita vähemmän kontrollia ($F(1) = 8,88$; $p = 0,003$) vahvuutenaan.

Niillä opiskelijoilla, jotka mainitsivat ohjaustarpeenaan *psykkiseen hyvinvointiin* liittyviä asioita, oli muita alhaisempi kokonaisurasopeutuvuus ($F(1) = 4,66$; $p = 0,032$). He myös raportoivat vähemmän kontrollia ($F(1) = 4,21$; $p = 0,041$) ja uteliaisuutta ($F(1) = 4,57$; $p = 0,033$) vahvuuksinaan. Niillä opiskelijoilla, joilla oli ohjaustarpeita *elämänhallintaan* liittyvissä asioissa, oli muita alhaisempi kokonaisurasopeutuvuus ($F(1) = 7,42$; $p = 0,007$). Lisäksi he raportoivat vähemmän tiedostamista ($F(1) = 6,27$; $p = 0,013$) ja kontrollia vahvuuksinaan ($F(1) = 11,30$; p

= 0,001). Ne opiskelijat, joilla oli ohjaustarpeita *fyysiseen hyvinvointiin* liittyvissä asioissa, raportoivat muita enemmän itseluottamusta vahvuutenaan ($F(1) = 4,91$; $p = 0,027$). Ne opiskelijat, joilla oli ohjaustarpeita *toimeentuloon* liittyvissä asioissa, raportoivat muita enemmän sekä uteliaisuutta ($F(1) = 4,03$; $p = 0,045$), että itseluottamusta ($F(1) = 7,84$; $p = 0,005$) vahvuuksinaan. Muut erot urasopeutuvuuden ja sen ulottuvuuksien keskiarvoissa eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

4 POHDINTA

Tässä työssä tutkittiin korkeakouluopiskelijoiden urasopeutuvuutta ja ohjaustarpeita, sekä niiden yhteyttä taustamuuttujiin ja toisiinsa. Tutkimuksen tavoitteet nousivat nykyajan dynaamisesta työelämästä, joka asettaa nuorelle aikuiselle uudenlaisia vaatimuksia tietojen, taitojen ja sopeutumisen suhteen. Oman urapolun ja paikan löytäminen yhteiskunnassa on entistä haastavampaa. Urasopeutuvuutta ja korkeakouluohjausta tutkimalla näihin haasteisiin voidaan kuitenkin osaltaan vastata.

4.1 Urasopeutuvuusmittari

Suomenkielinen urasopeutuvuusmittari toimi tässä tutkimuksessa pääpiirteissään teorian mukaisesti, ja tulokset tukivat viiden erillisen faktorin eli urasopeutuvuuden ulottuvuuden olemassaoloa. Faktorianalyysin mukaan viidennen faktorin ominaisarvo oli kuitenkin ainoastaan 0,9, kun ominaisarvojen olisi hyvä olla vähintään 1 (esim. Metsämuuronen 2003, 523). Arvo 0,9 on kuitenkin niin lähellä raja-arvoa, että senkin voidaan katsoa selittävän muuttujien hajontaa vielä kohtalaisesti varsinkin, kun viidennelle faktorille on olemassa urasopeutuvuusteorian mukaiset sisällölliset perusteet. Urasopeutuvuuden eri ulottuvuudet myös korreloivat kohtalaisesti keskenään, mikä on havaittu aiemmissakin urasopeutuvuustutkimuksissa. Esimerkiksi Savickasin ja Porfelin (2012) pilottitutkimuksessa ulottuvuuksien väliset korrelaatiot vaihtelivat välillä 0,2–0,4. Tässä tutkimuksessa korrelaatiot olivat hieman korkeampia (0,35–0,58), mutta tarpeeksi alhaisia siitä näkökulmasta, että eri ulottuvuuksien voidaan todella ajatella olevan toisistaan erillisiä kokonaisurasopeutuvuuden osalueita. Urasopeutuvuuden ja sen eri ulottuvuuksien reliabiliteettikertoimet vaihtelivat tässä tutkimuksessa 0,65 ja 0,82 välillä (Cronbachin α). Metsämuuronen (2003, 443) mukaan Cronbachin alfan alin hyväksyttävä arvo on 0,60. Näin ollen tämän tutkimuksen mittaria voidaan pitää sisäisesti kohtalaisen johdonmukaisena. Kysymyksiltään hajanaisin oli uteliaisuus-ulottuvuus, jonka Cron-

bachin alfa oli 0,65. Uteliaisuus-ulottuvuuden väittämien kommunaliteetit ja lataukset jäivät myös suhteellisen alhaisiksi. Näin ollen kyseisen ulottuvuuden väittämien uudelleen muotoilua tai eri kysymysten valintaa täysimittaisesta urasopeutuvuusmittarista tulisi harkita.

Muuttujien lataukset faktoreihin jäivät tässä tutkimuksessa osittain alhaisiksi (0,28–0,94), ja yksi muuttujista jopa latautui väärälle faktorille. Verrattuna alkuperäiseen tutkimukseen urasopeutuvuusmittarin lyhytversiosta (CAAS-SF) (Maggiori ym. 2017) tämän tutkimuksen mittari ei toiminut yhtä hyvin. Maggiorin ym. (2017) validointitutkimuksessa väittämät latautuivat selkeästi oikeille faktoreille (lataukset 0,66–0,96), eivätkä juuri lainkaan muille faktoreille. Myös alkuperäisessä urasopeutuvuusmittarin (CAAS) validointitutkimuksessa (Savickas & Porfeli 2012) väittämät jakoutuivat tätä tutkimusta selkeämmin omille faktoreilleen (lataukset 0,48–0,77). Edellä mainitut erot voivat ainakin osittain selittyä sillä, että alkuperäisissä tutkimuksissa käytettiin konfirmatorista faktorianalyysia, kun taas tässä tutkimuksessa käytettiin eksploratiivista faktorianalyysia.

Väittämistä alhaisimman latauksen sai tässä tutkimuksessa kontrolliulottuvuuden väittäjä ”Itseeni uskominen” (lataus 0,28), joka latautui voimakkaammin uteliaisuusfaktorille (lataus 0,31). Näin ollen kyseisen väittämän voisi mittarin lyhytversiossa korvata jollain toisella täysversion väittämällä, kuten ”Toiveikkaana pysyminen”, ”Uskomuksistani kiinnipitäminen” tai ”Tekeminen siten, mikä on oikein itselleni”. Myös tiedostaminen-ulottuvuuden väittäjä ”Minulta vaadittavien koulutukseen ja ammattiin liittyvien valintojen tiedostaminen” latautui faktorilleen suhteellisen huonosti. Näin ollen myös sen korvaamista toisella väittämällä tulisi jatkotutkimuksissa harkita.

Tässä tutkimuksessa mittariin lisätty suhteisuus-ulottuvuus koostui neljästä väittämästä: ”Keskusteleminen uraani koskevista päätöksistä lähipiirini kanssa”, ”Muilta saamani palautteen vastaanottaminen”, ”Muiden kokemuksista ja esimerkiksi oppiminen uraani ajatellen” sekä ”Sosiaalisen verkostoni tietojen ja taitojen hyödyntäminen urallani”. Ulottuvuuden sisäinen johdonmukaisuus oli kohtalainen (Cronbachin α 0,75), joten se oli väittämiltään suhteellisen

yhtenäisen. Kokonaisuudessaan suhteisuus-ulottuvuus siis toimi tässä tutkimuksessa paremmin kuin Timosen ym. (2016) suomenkielisessä pilottitutkimuksessa, vaikkakin väittämien lataukset kyseiselle ulottuvuudelle jäivät tässäkin tutkimuksessa melko mataliksi. Urasopeutuvuusmittarin lyhytversiota varten suhteisuus-ulottuvuuden neljästä väittämästä tulisi kuitenkin valita kolme toimivinta. Väittämistä parhaiten toimii ”Muiden kokemuksista ja esimerkiksi oppiminen uraani ajatellen”, jonka lataus oli selvästi korkein. Muiden väittämien kohdalla paremmuusjärjestykseen asettaminen ei ole aivan yhtä yksiselitteistä. Ehdotan kuitenkin väittämän ”Sosiaalisen verkostoni tietojen ja taitojen hyödyntäminen urallani” poistamista, koska sen lataus on alhaisin ja se on myös osittain päällekkäinen ulottuvuuden muiden väittämien kanssa.

4.2 Yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus

Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden urasopeutuvuus oli keskimäärin hyvällä tasolla (keskiarvo 3,0). Ulottuvuuksista itseluottamusta (k.a. 3,28) koettiin eniten ja tiedostamista (k.a. 2,79) vähiten. Suomalaisilla, toisen koulutusasteen alussa olevilla nuorilla, urasopeutuvuuden on havaittu olevan tämän tutkimuksen opiskelijoita korkeammalla tasolla, ulottuvuuksien keskiarvojen vaihdelllessa 3,70 ja 3,96 välillä (Timonen ym. 2016). Huomattava ero yliopisto-opiskelijoiden ja toisen asteen alussa olevien nuorten urasopeutuvuuskokemuksissa selittynee pääasiassa sillä, että Timosen ym. (2016) käyttämän mittarin vastausasteikko poikkesi alkuperäisestä (Savickas & Porfeli 2012) ja Onko Hoppu? -tutkimuksessa käytetystä asteikosta. Timosen ym. (2016) tutkimuksessa mittarin vastausvaihtoehdot olivat: 1 = heikko, 2 = ei niin vahva, 3 = vahva, 4 = hyvin vahva ja 5 = erittäin vahva, kun alkuperäiset, tässäkin tutkimuksessa käytetyt vaihtoehdot ovat: 1 = ei niin vahva, 2 = melko vahva, 3 = vahva, 4 = hyvin vahva ja 5 = vahvin. Näin ollen Timosen ym. (2016) mittarin asteikko ohjaa vastaajia todennäköisesti arvioimaan väittämiä hieman korkeammilla arvoilla. Lisäksi näiden kahden suomalaisen tutkimuksen kysymykset on muotoiltu hieman eri tavalla, ja Timosen ym. (2016) tutkimuksessa oli melko vähän osallistu-

ja ($n = 127$). Toisaalta Timosen ym. (2016) tutkimuksen nuoret elivät parhailaan merkittävää nivelvaihetta, jossa urakysymykset voivat olla poikkeuksellisen läsnä, ja näin ollen heidän urasopeutuvuuskokemukset voivat todella olla korkeampia kuin yliopisto-opiskelijoilla.

Tässä tutkimuksessa havaittu urasopeutuvuuden taso on myös kansainvälisesti vertaillen alhainen. Yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuutta on aiemmin tutkittu ainakin Alankomaissa ja Kiinassa. Alankomaalaisilla opiskelijoilla kokonaisurasopeutuvuuden keskiarvo oli 3,76 (van Vianen ym. 2012), ja kiinalaisilla 3,97 (Hou ym. 2012). Savickasin ja Porfelin (2012) 13 maata kattavassa urasopeutuvuusmittarin pilottitutkimuksessa kokonaisurasopeutuvuuden keskiarvot vaihtelivat 3,50 (Ranska) ja 4,04 (Taiwan) välillä. Kaikkien kolmentoista maan urasopeutuvuuden keskiarvo oli 3,84. Näin ollen voidaan todeta, että tässä tutkimuksessa havaittu urasopeutuvuuden taso on huomattavan alhainen.

Suomalaisopiskelijoiden alhainen urasopeutuvuus voi selittyä esimerkiksi sillä, että suomalaisia on perinteisesti pidetty vaatimattomina, eivätkä he näin ollen mielellään korosta omia saavutuksiaan tai positiivisia ominaisuuksiaan. Tässä tutkimuksessa arvoa 3 vastasi sanallinen kuvaus ”vahva” ja arvoa 4 vastasi kuvaus ”hyvin vahva”. On siis mahdollista, että arvioidessaan omia vahvuuksiaan suomalainen opiskelija kallistuu ulkomaalaista ikätoveriaan todennäköisemmin arvioon ”vahva” sen sijaan, että korostaisi omia ominaisuuksiaan vastaamalla ”hyvin vahva”. Arvoa 5 vastasi mittarissa sanallinen kuvaus ”hyvin”, minkä moni suomalainen on voinut tulkita niin, että tämän vaihtoehdon voi valita ainoastaan yhden väittämän kohdalla. Muissa maissa (ainakaan niissä, joissa urasopeutuvuuden keskiarvo on yli 4) tätä ei välttämättä ole ymmärretty samalla tavalla rajoittavana sanamuotona. Jatkossa asiaa voisi tutkia esimerkiksi haastatteleamalla tutkimukseen osallistuneita, ja näin selvittää, miten he kokivat mittarin väittämiin vastaamisen. Toisaalta suomalaisten yliopisto-opiskelijoiden alhaisia urasopeutuvuusarvoja voidaan selittää viiteryhmävinoumalla (engl. reference bias, esim. Duckworth & Yeager 2015). Viiteryhmävinoumalla tarkoitetaan itse täytettäviin kyselyihin liittyvää ongelmaa, joka johtuu siitä, että kysymyksiin vastattaessa itseä verrataan omaan viiteryhmään,

esimerkiksi luokkaan tai opiskelutovereihin. Näin ollen erityisesti eri maiden väliset vertailut voivat olla haastavia (esim. Kyllonen & Bertlig 2013).

Tämän tutkimuksen mukaan sukupuolella ei ole juuri vaikutusta urasopeutuvuuteen. Ainoastaan kontrolli-ulottuvuuden kohdalla ero oli tilastollisesti merkitsevä miesten kokiessa naisia enemmän kontrollia vahvuuteen. Vaikka Suomea on totuttu pitämään tasa-arvoisena maana, tämä tulos heijastelee vielä perinteisiä sukupuolirooleja, joiden mukaan vastuu päätöksenteosta on miehellä. Vastaavasti Belgiassa miehet kokivat naisia enemmän kontrollia vahvuuteen (Dries ym. 2012). Toisaalta Sveitsissä tilanne oli päinvastainen naisten kokiessa miehiä enemmän kontrollia vahvuuteen (Rossier ym. 2012, 737). Koska tulokset ovat ristiriitaisia eri tutkimusten välillä, jatkossa tarvittaisiin lisää sellaista tutkimusta, jossa vertailtaisiin urasopeutuvuuden keskiarvoja maittain saman tutkimuksen sisällä.

Tiedekuntatasolla kokonaisurasopeutuvuus näyttäytyi vahvimpana liikuntatieteellisessä sekä kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa. Muita alhaisempi kokonaisurasopeutuvuus oli tyypillisesti matemaattisluonnontieteellisessä ja humanistis-yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. Vastaavan suuntaisia tuloksia havaittiin myös urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksien suhteen. Matemaattisluonnontieteellisen ja humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan muita heikompaa urasopeutuvuutta voi selittää se, että ne ovat niin sanottuja generalistialoja, joilta ei valmistuta mihinkään tiettyyn ammattiin. Tämä voi aiheuttaa epävarmuutta omasta tulevaisuudesta ja omista vaikuttamisen mahdollisuuksista. On myös merkille pantavaa, että vahvan urasopeutuvuuden tiedekunnissa, kuten kasvatustieteiden ja psykologian sekä liikuntatieteellisessä tiedekunnassa, useisiin koulutusohjelmiin järjestetään soveltuvuuskokeet. Tätä yhteyttä olisikin mielenkiintoista tutkia tulevaisuudessa tarkemmin ja selvittää, auttaako vahva urasopeutuminen menestymään soveltuvuuskokeissa, hakeutuvatko vahvan urasopeutuvuuden omaavat opiskelijat tyypillisesti juuri näille aloille, vai vahvistavatko nämä koulutusalat poikkeuksellisen paljon opiskelijoittensa urasopeutuvuutta.

Tiedekuntien ja urasopeutuvuuden eri ulottuvuuksien suhteen mielenkiintoisimman tulokset liittyivät liikuntatieteellisessä tiedekunnassa koettuun huomattavan korkeaan itseluottamukseen sekä informaatioteknologian tiedekunnassa koettuun alhaiseen suhteisuuteen. Nämä tulokset tukevat aikaisempia tutkimuksia, joiden mukaan liikunta vaikuttaa positiivisesti itsetuntoon (esim. Appleton 2012), ja runsas tietotekniikan käyttö voi heikentää lasten ja nuorten sosiaalista kehitystä (esim. Subrahmanyam, Kraut, Greenfield & Gross 2000).

Tässä tutkimuksessa maisterivaiheen opiskelijoiden urasopeutuvuus oli vahvempaa kuin kandidivaiheen opiskelijoilla. Tämä selittynee sillä, että maisterivaiheen opiskelijat ovat lähempänä työelämään siirtymistä, ja näin ollen urakysymykset ovat heillä korostuneemmin esillä. Toisaalta kaikki urasopeutuvuuden ulottuvuudet, kuten kontrolli ja itseluottamus, eivät suoranaisesti liity uraan, mutta ero maisterivaiheen opiskelijoiden hyväksi oli kuitenkin havaittavissa kaikilla urasopeutuvuuden ulottuvuuksilla. Nämä erot voivatkin selittyä esimerkiksi maisterivaiheen opiskelijoiden korkeammalla iällä ja suuremmalla elämäkokemuksella. On myös mahdollista, että koulutus on onnistunut antamaan opiskelijoille eväitä tulevaisuuteen ja kehittänyt urasopeutuvuutta. Toisaalta esimerkiksi belgialaisilla opiskelijoilla tehdyssä tutkimuksessa iällä tai opintojen vaiheella ei havaittu yhteyttä urasopeutuvuuteen (Dries ym. 2012). Tässä yhteydessä on myös tärkeää huomata, että tämän tutkimuksen tutkittavat koostuivat ainoastaan 2. ja 4. vuosikurssin opiskelijoista. Jos opinnot etenevät tavoiteaikataulussa, maisteriopinnot aloitetaan yleensä 4. vuosikurssin alussa. Näin ollen kaikki tämän tutkimuksen maisteriopiskelijat ovat varmuudella edenneen opinnoissaan tavoitteiden mukaisesti, mikä voi osaltaan vaikuttaa siihen, että maisteriopiskelijoiden urasopeutuvuus näyttäytyi kandidivaiheen opiskelijoita parempana. Jatkossa olisikin mielenkiintoista kartoittaa niiden opiskelijoiden urasopeutuvuuden tasoa, joiden opinnot ovat jatkuneet yli tavoiteajan.

4.3 Yliopisto-opiskelijoiden ohjaustarpeet

Kaiken kaikkiaan melko suuri joukko yliopisto-opiskelijoista kertoi tarvitsevansa ohjausta joko nyt tai joskus (74,8 %). Naisilla ohjaustarpeet olivat miehiä yleisempiä. Myös uusimmassa korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa (Kunttu ym. 2017) havaittiin, että naisopiskelijat kaipaavat miehiä useammin apua erilaisiin ongelmiin. Tällä perusteella ei voida kuitenkaan sanoa, että naisilla olisi miehiä enemmän ongelmia. Kyse voi olla myös siitä, että naiset hakeutuvat miehiä herkemmin avun piiriin (esim. Suvisaari 2013, 1491).

Tiedekuntatasolla humanistis-yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa ohjaustarpeita ilmeni odotettua enemmän. Kyseiselle tiedekunnalle on ominaista, että sieltä ei valmistuta mihinkään tiettyyn ammattiin vaan tutkinto antaa laajalajaisen pätevyyden toimia monissa erilaisissa tehtävissä. Näin ollen nyt saatu tulos tukee Lairion ja Rekolan (2007, 111) ajatusta siitä, että generalistialoilla on muita enemmän tarvetta ohjaukselle. Informaatioteknologian tiedekunnassa sen sijaan ohjaustarpeita ilmeni odotettua vähemmän. Ottaen huomioon, että informaatioteknologian tiedekunnan opiskelijat myös kokivat muita vähemmän suhteisuutta vahvuutenaan, kyse voi olla siitä, että tämän tiedekunnan opiskelijat eivät koe luontevaksi hakea toisilta ihmisiltä apua ongelmiinsa, vaikka niitä olisikin. Mielenkiintoista on myös, että kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan opiskelijat vastasivat odotettua useammin, etteivät tarvitse ohjausta juuri tällä hetkellä. He siis tunnistavat ohjaustarpeiden olemassaolon, vaikka eivät juuri nyt olekaan ohjausta vailla. Tämä liittyyneen opiskelualaan ja sitä myötä sen tiedostamiseen, että elämässä voi tulla vastaan tilanteita, joissa ohjauksellisesta avusta voi olla apua.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin perusteella ohjaustarpeet kohdistuivat kolmeen teemaan: 1) opiskelun ohjaus, 2) uraohjaus ja 3) henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen. Tämä tulos vastaa ja vahvistaa selvästi aiempia teorioita (esim. Watts & van Esbroeck 1998, 22) ja korkeakouluopiskelijoilla tehtyjä tutkimuksia (esim. Penttinen ym. 2009). Ohjaustarpeista yleisin oli opiskelun ohjaus, joka mainittiin kolmessa neljästä avovastauksesta. Tämä on luontevaa yliopistokontekstissa, jossa opiskelu on toiminnan keskiössä ja näin ollen

helppo nimetä. Opiskelun ohjauksen nimeämiseen voi vaikuttaa myös se, että toisella asteella opinto-ohjausta on saatavilla huomattavasti enemmän kuin korkea-asteella. Näin ollen opiskelijan siirtyessä yliopistoon opiskeluun saatava ohjaus voidaan todella kokea hyvin puutteelliseksi tai vaikeasti saavutettavaksi.

Edellä mainittujen teemojen sisältä löydettiin edelleen 14 alaluokkaa, jotka antoivat yksityiskohtaisempaa tietoa opiskelijoiden ohjaustarpeista. Yleisimpiä ohjaustarpeita olivat opintojen suunnittelu, ajankäyttö ja elämänalueiden yhteensovittaminen, tulevaisuuden suunnittelu, psyykkinen hyvinvointi sekä työelämävalmiudet ja työllistyminen. Useissa aiemmissä tutkimuksissa on havaittu samankaltaisia ohjaustarpeita ja huolenaiheita kuin tässä tutkimuksessa (esim. Atik & Yalçın 2010; Giovazolias ym. 2010; Kenny ym. 2009; Kunttu ym. 2017; Penttinen ym. 2009; Skaniakos 2015). Esimerkiksi Kuntun ym. (2017, 47) mukaan opiskelijat kaipaavat yleisimmin apua ongelmiin, jotka liittyvät stressinhallintaan, ajanhallintaan, opiskelun ongelmiin, opiskelutaitoihin ja itsetuntoasioihin.

Tarkasteltaessa ohjaustarpeita taustamuuttujien suhteen havaittiin, että sukupuolella ja opiskelun vaiheella oli vaikutusta koettuihin ohjaustarpeisiin. Naiset mainitsivat miehiä useammin tarpeen opintojen suunnittelun ohjaukseen, kun taas miehet mainitsivat naisia useammin tarpeen opiskelukykyyn liittyvään ohjaukseen. Maisterivaiheen opiskelijoilla ohjaustarpeet liittyivät yläluokkien tasolla tyypillisesti uraohjaukseen, sekä alaluokkien tasolla opinnäytetyöhön sekä jatko-opintoihin. Tulokset ovat ymmärrettäviä, sillä maisterivaiheen opiskelijoilla työelämään siirtyminen on suhteellisen lähellä ja opinnäytetyö tekeillä tai suunnitteilla. Kandidivaiheen opiskelijoilla ohjaustarpeet sen sijaan liittyivät pääluokkien tasolla henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen, sekä alaluokkien tasolla opintojen suunnitteluun, opiskelukykyyn, ihmisuhteisiin ja elämänhallintaan. Opintojen suunnitteluun liittyvän ohjauksen tarve selittynee sillä, että kandidivaiheen opiskelijoilla opinnot ovat vielä suhteellisen alussa, ja esimerkiksi monia tärkeitä sivuaine- ja kurssivalintoja on vielä tekemättä. Muut tyypilliset ohjaustarpeet voivat liittyä siihen, että kandidivaiheen opiskelijat elävät elämässään vaihetta, johon liittyy tai on juuri liittynyt

suuria muutoksia ja valintoja, sekä oman identiteetin muodostumista, kuten muotoutuvan aikuisuuden teoria esittää (Arnett 2000).

Tämän tutkimuksen mukaan opiskelijan tiedekunnalla ei ollut vaikutusta siihen, millaisia ohjaustarpeita hänellä oli. Tämä voi osittain selittyä sillä, että yhdenkin tiedekunnan sisällä on useita erilaisia koulutusohjelmia, joiden opiskelukulttuurit, tavat ja haasteet poikkeavat toisistaan. Ohjaustarpeiden tarkastelu laitostasolla voisi siis antaa lisävalaisua siihen, ilmeneekö joitain ohjaustarpeita odotettua enemmän joillain tietyillä aloilla. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin ohjaustarpeita ainoastaan tiedekuntatasolla, jotta kuhunkin ryhmään saatiin tilastollisten analyysien kannalta riittävästi vastaajia.

On tärkeää huomata, että tässä tutkimuksessa löydetyt alaluokat eivät ole toisiaan poissulkevia. Esimerkiksi sellaiset alaluokat kuin ajankäyttö, elämäntapa ja psyykinen hyvinvointi voivat monissa tapauksissa kertoa samasta asiasta. Eri opiskelijat sanoittavat huoliaan ja tarpeitaan hieman eri tavoin, mikä voi johtaa siihen, että vastaukset päätyvät eri luokkiin, vaikka taustalla olisikin samankaltainen ohjaustarve. Ohjaustarpeet ja ongelmat myös kietoutuvat toisiinsa ja vaikuttavat samanaikaisesti usealla elämäntapa-alueella. Edellä mainitut asiat hankaloittavat ohjaustarpeiden luokittelua, mutta tutkimus antaa kuitenkin yleiskuvan siitä, millaisiin asioihin opiskelijat kaipaavat ohjausta. Tulevaisuudessa olisi myös hyvä tutkia sitä, liittyvätkö jotkin ohjaustarpeet systemaattisesti toisiinsa. Näin olisi mahdollista syventyä entistä paremmin ohjaustarpeiden ja ongelmien luonteisiin sekä syy-seuraussuhteisiin.

4.4 Urasopeutuvuuden ja ohjaustarpeiden välinen yhteys

Tämän tutkimuksen valossa ohjaustarpeet näyttäytyvät ongelmakeskeisinä. Jos opiskelijalla on ohjaustarpeita, urasopeutuvuus on alhaisempi ja päinvastoin. Alhaisella kokonaisurasopeutuvuudella on myös yhteys koettuihin opinto-ohjaustarpeisiin sekä henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisen tarpeeseen.

Tarkasteltaessa ohjaustarpeiden sisältöjä suhteessa urasopeutuvuuteen ja sen ulottuvuuksiin havaittiin, että tarve *opintojen ohjaukseen* näyttää liittyvän sekä alhaiseen kontrolliin että itseluottamuksen kokemiseen. Alaluokkien osalta tarve opintojen suunnitteluun liittyvään ohjaukseen liittyi alhaiseen kontrolliin ja uteliaisuuden kokemiseen. Lisäksi opiskelukykyyn liittyvällä ohjaustarpeella oli yhteys alhaiseen kontrolliin. Tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaakin siltä, että nimenomaan kontrollilla on keskeinen osa opintojen sujumisessa ja etenemisessä.

Tarpeella *uraohjaukseen* oli yhteys alhaiseen suhteisuuden kokemiseen. Tämä voi johtua siitä, että tässä tutkimuksessa käytetyt suhteisuusulottuvuuden kysymykset olivat urakeskeisiä, kuten ”Keskusteleminen uraani koskevista päätöksistä lähipiirini kanssa”. Koska kyseessä on nimenomaan *urasopeutuvuusmittari*, on kuitenkin yllättävää, että muilla ulottuvuuksilla tai kokonaisurasopeutuvuudella ei ole yhteyttä koettuihin uraohjaustarpeisiin. Tämän tutkimuksen valossa voidaankin esittää kysymys siitä, kuinka hyvin mittari soveltuu nimenomaan *urasopeutuvuuden* mittaamiseen. Kenties mittari mittaa ennemminkin yksilön yleistä sopeutuvuutta, johon yhdistyy myönteisiä luonteenpiirteitä tai yleistä positiivista affektiivisuutta. Tätä ajatusta tukevat myös useat tutkimukset, joissa urasopeutuvuuden ja myönteisten luonteenpiirteiden on havaittu korreloivan keskenään (esim. esim. Rossier, Zecca, Stauffer, Maggiori & Dauwalder 2012; Teixeira, Bardagi, Lassance, Magalhães & Duarte 2012; van Vianen, Klehe, Koen & Dries 2012; Zacher 2014; Öncel 2014). Tulevaisuudessa olisi myös mielenkiintoista tutkia, kuinka hyvin Digmanin (1997) kuvailema persoonallisuuden β -faktori vastaa urasopeutuvuuden käsitettä. β -faktori nimittäin koostuu avoimuus- ja ekstroversio-luonteenpiirteistä, joiden muiden muassa on erityisesti havaittu korreloivan urasopeutuvuuden kanssa.

Tarpeella *henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen* oli suhde alhaiseen kontrolliin kokemiseen. Alaluokkien tasolla havaittiin lisäksi, että psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät ohjaustarpeet olivat yhteydessä alhaiseen kokonaisurasopeutuvuuteen sekä kontrolliin ja uteliaisuuden kokemiseen. Tarpeella elämänhallintaan liittyvään ohjaukseen oli yhteys sekä alhaiseen ko-

konaisurasopeutuvuuteen että tiedostamisen ja kontrollin kokemiseen. Näin ollen heikosta urasopeutuvuudesta kumpuavat keskeisimmät ongelmat näyttävät liittyvän elämänhallintaan ja psyykkiseen hyvinvointiin. Fyysiseen hyvinvointiin ja toimeentuloon liittyvät ohjaustarpeet erosivat muista ohjaustarpeista siten, että ne näyttäytyivät positiivisina. Opiskelijat, joilla oli fyysiseen hyvinvointiin liittyviä ohjaustarpeita, kokivat nimittäin muita enemmän itseluottamusta vahvuutenaan. Todennäköisesti kyse on siitä, että ne opiskelijat, jotka urheilevat tai harrastavat muuten paljon liikuntaa, tiedostavat tarpeen fyysiselle hyvinvoinnille ja kaipaavat näin ollen myös ohjausta esimerkiksi ravintoon tai lepoon liittyvissä asioissa; ja heillä on myös muita korkeampi itsetunto (vrt. Appleton 2012). Vastaavasti ne opiskelijat, joilla oli toimeentuloon liittyviä ohjaustarpeita, kokivat muita enemmän uteliaisuutta ja itseluottamusta vahvuuksinaan. Tämä, osin yllättäväkin yhteys, voi kuitenkin selittyä esimerkiksi impulsiivisella tai jännityshakuisella persoonallisuudella, johon liittyy riskinottoa, myös toimeentuloon liittyvissä asioissa (esim. Zuckerman 2007).

4.5 Tutkimuksen luotettavuus, rajoitukset ja vahvuudet

Tämän tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää verrattain suurta otoskokoa, vaikka otoksen edustavuuden kannalta korkeampi vastausprosentti olisikin ollut toivottavaa. Kaiken kaikkiaan 990 opiskelijaa vastasi sähköiseen kyselyyn, mikä on 31,1 % kokonaisotoksesta. Vastausprosentti on kuitenkin samansuuntainen kuin muissa korkeakouluopiskelijoille tehdyissä sähköisissä kyselyissä (esim. Kunttu ym. 2017, Penttinen ym. 2009). Nyt saatu otos myös edusti kattavasti perusjoukkoa. Vastaajista valtaosa oli naisia, mikä vastaa myös yliopiston opiskelijoiden sukupuolijakaumaa (Jyväskylän yliopisto 2012). Myös kaikki tiedekunnat olivat kattavasti edustettuina. Tosin esimerkiksi kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta sekä informaatioteknologian tiedekunta olivat hieman yliedustettuina. Vastaavasti kauppariikoulu ja humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta olivat aliedustettuina. (Jyväskylän yliopisto 2012.) Pääpiirteissään otos kuitenkin mukailee tiedekuntien opiskelijamääriä.

Suuresta otoksesta ja sen edustavuudesta johtuen tämän tutkimuksen tulokset ovat myös tietyllä varauksella yleistettävissä muihin suomalaisiin yliopistoihin ja korkeakouluihin. On kuitenkin muistettava, että tämä tutkimus koski ainoastaan Jyväskylän yliopistossa opiskelevia 2. ja 4. vuosikurssin opiskelijoita, joista 68,9 % ei vastannut lainkaan tämän tutkimuksen kyselyyn. Todennäköisesti kyselyyn vastanneet ovat jollain tapaa valikoitunut joukko, eivätkä täysin vastaa koko perusjoukkoa. On esimerkiksi mahdollista, että kyselyyn on vastannut muita todennäköisemmin ne opiskelijat, jotka voivat hyvin ja joilla on voimavaroja kyselyn täyttämiseen (vrt. "healthy workers effect", esim. Li & Sung 1999). Näin ollen tämän tutkimuksen tulokset voivat antaa todellisuutta myönteisemmän kuvan yliopisto-opiskelijoiden hyvinvoinnista.

Tässä tutkimuksessa 1., 3. ja 5. vuosikurssin opiskelijoita ei tutkittu, koska heille kohdistetaan toinen opiskelijoiden hyvinvointia kartoittava kyselytutkimus. Sen sijaan 6. vuosikurssi olisi voitu sisällyttää mukaan tähän tutkimukseen. Vaikka yliopisto-opintojen tavoiteaika on 5 vuotta, opinnot venyvät käytännössä usein kuudennellekin vuodelle. Näin ollen 6. vuosikurssin sisällyttäminen olisi antanut arvokasta tietoa juuri niiltä opiskelijoilta, joilla opinnot eivät syystä tai toisesta ole sujuneet aikataulun mukaan.

Tämän tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää myös sitä, että se on ainoastaan poikittaistutkimus, eikä päätelmiä eri muuttujien syy-seuraussuhteista voida näin ollen tehdä. Tulevaisuudessa niin urasopeutuvuutta kuin ohjaustarpeitakin olisi mielenkiintoista tutkia pitkittäistutkimuksen avulla, mikä antaisi lisävalaistusta siihen, millaisia ovat nyt tutkittujen muuttujien väliset vuorovaikutus- ja kausaalisuhteet. Jatkossa olisi tärkeää esimerkiksi selvittää, voidaanko yksilön urasopeutuvuutta lisäämällä (esim. interventio) myös lisätä hänen hyvinvointiaan ja vähentää ohjaustarpeita, vai kehittykö urasopeutuvuus ohjaustarpeisiin vastaamisen ja yksilön hyvinvoinnin vahvistamisen myötä.

Tässä tutkimuksessa käytetty urasopeutuvuusmittari on validoitu laajassa kansainvälisessä yhteistyössä, ja sitä on käytetty tutkimuksessa paljon. Näin ollen voidaan olettaa, että se todella mittaa urasopeutuvuutta psykososiaalisena konstruktiona, ja sisällön validiteetti on näin ollen hyvä (Metsämuuronen 2003,

87). Ohjaustarpeita tutkittiin tässä tutkimuksessa avokysymyksellä. Arvioitaessa avovastausten reliabiliteettia tulee ottaa huomioon sekä vastaajan että tutkijan mahdolliset virheet (Metsämuuronen 2003, 112). Tässä tutkimuksessa käytetty aineistolähtöisen sisällönanalyysin ja luokittelun luotettavuutta pyrittiin parantamaan käyttämällä kahta luokittelijaa. Luokkien sisältökriteerit käytiin myös hyvin läpi ennen varsinaista luokittelua. Näin päästiin korkeaan luokittelijoiden väliseen yhteneväisyyteen. Tässä tutkimuksessa eri muuttujien väliltä löydettiin useita tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Erittäin monet näistä yhteyksistä olivat kuitenkin tilastollisesti ainoastaan melkein merkitseviä ($p < 0,05$), joten virhepäätelmän riski on otettava huomioon.

4.6 Johtopäätökset

Tämä tutkimus tarjoaa runsaasti uutta kuvailevaa tietoa yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuudesta sekä ohjaustarpeista. Urasopeutuvuusmittarin suomenkielinen versio toimi tässä tutkimuksessa pääpiirteissään teorian mukaisesti, mutta erityisesti uteliaisuus-ulottuvuuden väittämiä tulisi vielä tarkistaa. Alkuperäistä urasopeutuvuusmittaria on tässä tutkimuksessa täydennetty suhteisuus-ulottuvuudella, mikä tarjoaa lisävalaistusta siihen, kuinka hyvin opiskelijat hyödyntävät sosiaalisia verkostojaan sopeutuessaan kohtaamiinsa urahaasteisiin. Tutkimuksessa ilmeni, että suomalaisten yliopisto-opiskelijoiden urasopeutuvuus on kansainvälisesti verrattuna alhainen, mikä osaltaan antaa aiheutta korkeakoulujen ohjauspalveluiden kehittämiseen. Myös ohjaustarpeiden ilmenemisen yleisyys ja laajuus kertovat siitä, etteivät ohjauspalvelut vastaa tällä hetkellä kaikkien opiskelijoiden tarpeisiin, tai olemassa olevat ohjauspalvelut ja -järjestelyt eivät jostain syystä tavoita heitä riittävästi. Tämän tutkimuksen keskeiset tulokset liittyvätkin ohjauspalveluiden kohdentamiseen. Esimerkiksi kandi- ja maisterivaiheen opiskelijat tarvitsevat opiskeluvaiheen erilaisuudesta johtuen sisällöllisesti erilaista ohjausta. Ohjauksen tarve vaihtelee myös tiedekunnittain. Urasopeutuvuuden kannalta on oleellista, että tiedekun-

nissa järjestetään riittävästi nimenomaan urasuunnitteluun ja työelämään siirtymiseen kohdentuvaa ohjausta.

Tämän ja aikaisempien tutkimusten valossa urasopeutuvuutta voidaan pitää keskeisenä ominaisuutena yksilön uran onnistumisen kannalta. Näin ollen sen kehittämisen tulisi olla keskeinen osa koulujärjestelmää kaikilla kouluasteilla. Onko Hoppu? -projektissa vastataankin osaltaan tähän haasteeseen toteuttamalla syksyn 2017 aikana soveltava kehittämistutkimus, jonka tavoitteena on opiskelijoiden toimijuuden ja työelämävalmiuksien vahvistaminen ryhmä-, vertais- ja verkko-ohjauksen avulla (Rantanen 2017). Jatkotutkimuksissa tulisi kuitenkin vielä laajemminkin paneutua siihen, kuinka urasopeutuvuutta voidaan käytännössä vahvistaa.

Tästä tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan hyödyntää erityisesti ohjauksen ja opetuksen kehittämisessä. Tunnistamalla opiskelijoiden ohjaustarpeita, voidaan esimerkiksi ohjausresursseja kohdistaa tehokkaammin sinne, missä niitä eniten tarvitaan, ja näin edistää opiskelijoiden hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla. Nyt saatuja tuloksia hyödyntämällä yliopiston ohjauspalveluita on myös mahdollista kehittää siten, että ne vastaavat entistä paremmin sekä nykyisen että tulevaisuuden työelämän vaatimuksiin. Poliittiset paineet opiskelun tehokkuudesta sekä työelämän murroksen tuomat haasteet asettavat paineita nykypäivän opiskelijalle. Opetusta ja erityisesti ohjauspalveluita kehittämällä näihin haasteisiin voidaan kuitenkin vastata ja näin edesauttaa niin opiskelijoiden kuin tulevaisuuden työntekijöidenkin hyvinvointia ja kokemusta merkityksellisestä urapolusta.

LÄHTEET

- Ammattikorkeakoululaki 2014/932. Annettu Helsingissä 14.11.2014.
- Anttonen, T. & Laitinen, H. 2016. Student Life. <https://www.jyu.fi/studentlife/StudentLifeJYY2016.pdf>. Haettu 11.7.2017.
- Appleton, K. M. 2012. 6 x 40 mins exercise improves body image, even though body weight and shape do not change. *Journal of Health Psychology* 18: 110-120.
- Arnett, J. J. 2000. Emerging adulthood: a theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist* 55, 469-480.
- Atik, G. & Yalçın, İ. 2010. Counseling needs of educational sciences students at the Ankara University. *Procedia: Social and Behavioral Sciences* 2: 1520-1526.
- Cabras, C. & Mondo, M. 2017. Future orientation as a mediator between career adaptability and life satisfaction in university students. *Journal of Career Development*, julkaistu verkossa 31.8.2017, DOI: 10.1177/0894845317727616.
- Coetzee, M. & Harry, N. 2014. Emotional intelligence as a predictor of employees' career adaptability. *Journal of Vocational Behavior* 84, 90-97.
- Digman, J. M. 1997. Higher-order factors of the big five. *Journal of Personality and Social Psychology* 73, 1246-1256.
- Dries, N., van Esbroeck, R., van Vianen, A. E. M., de Cooman, R. & Pepermans, R. 2012. Career adapt-abilities scale-Belgium form: Psychometric characteristics and construct validity. *Journal of Vocational Behavior* 80, 674-679.
- Duckworth, A. L. & Yeager, D. S. 2015. Measurement matters: Assessing personal qualities other than cognitive ability for educational purposes. *Educational Researcher* 44, 237-251.
- Erikson, E. H. 1950. *Childhood and society*. New York: Norton.
- Erikson, E. H. 1968. *Identity: youth and crisis*. New York: Norton.
- Giovazolīs, T., Leontopoulous, S. & Triliva, S. 2010. Assessment of Greek university students' counselling needs and attitudes: an exploratory study. *International Journal for the Advancement of Counselling* 32:101-116.
- Grahn-Laasonen, S. & Rehn, O. 2015. Kärkihanke: Osaaminen ja koulutus. Valtioneuvoston kanslia. <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/>

321857/Osaaminen-ja-koulutus-040915.pdf/78e7f113-c74d-4602-9905-e7089fe5c396. Haettu 30.1.2017.

- Guan, Y., Deng, H., Sun, J., Wang, Y., Cai, Z., Ye, L., Fu, R., Wang, Y., Zhang, S. & Li, Y. 2013. Career adaptability, job search self-efficacy and outcomes: A three-wave investigation among Chinese university graduates. *Journal of Vocational Behavior* 83, 561–570.
- Guan, Y., Guo, Y., Bond, M. H., Cai, Z., Zhou, X., Xu, J., Zhu, F., Wang, Z., Fu, R., Liu, S., Wang, Y., Hu, T. & Ye, L. 2014. New job market entrants' future work self, career adaptability and job search outcomes: Examining mediating and moderating models. *Journal of Vocational Behavior* 85, 136–145.
- Harris-Bowlsbey, J. 2014. From Super to Savickas: A review of career theory & its application. Suullinen esitys. Asia Pacific career development association conference. <http://www.slideshare.net/BethneyLarson/from-super-to-savickas-a-review-of-career-theory-its-application-dr-joann-harris-bowlsbey-at-2014-apcda-conference>. Haettu 4.11.2016.
- Hartung, P. J. 2013. Career as story: making the narrative turn. Teoksessa W.B. Walsh, M. L. Savickas & P. J. Hartung (toim.) *Handbook of vocational psychology*, 4. painos. New York, NY: Routledge, 33–52.
- Havighurst, R. J. 1982. *Developmental tasks and education*. 3. painos. New York: Longman.
- Hirsjärvi, S. 2004. Tieteelliselle tutkimustyölle asetetut vaatimukset. Teoksessa S. Hirsjärvi, P. Remes & P. Sajavaara (toim.) *Tutki ja kirjoita*, 10. painos. Helsinki: Tammi, 23–28.
- Holland, J. L. 1959. A theory of vocational choice. *Journal of Counseling Psychology* 6, 35–45.
- Hou, C., Wu, L., & Liu, Z. 2014. Effect of proactive personality and decisionmaking self-efficacy on career adaptability among Chinese graduates. *Social Behavior and Personality: An International Journal* 42, 903–912.
- Hou, Z.-J., Leung, S. A., Li, X., Li, X. & Xu, H. 2012. Career adapt-abilities scale—China form: Construction and initial validation. *Journal of Vocational Behavior* 80, 686–691.
- Johnston, C. S. 2016. A systematic review of the career adaptability literature and future outlook. *Journal of Career Assessment*, julkaistu verkossa 25.11.2016, DOI: 10.1177/1069072716679921.

- Johnston, C. S., Luciano, E. C., Maggiori, C., Ruch, W. & Rossier, J. 2013. Validation of the German version of the career adapt-abilities scale and its relation to orientations to happiness and work stress. *Journal of Vocational Behavior* 83, 295–304.
- Jyväskylän yliopisto. 2012. Jyväskylän yliopiston tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2013–2015. https://www.jyu.fi/hallinto/strategia/muut/tasa_arvosuunnitelma2013_15. Haettu 28.10.2017.
- Jyväskylän yliopisto. 2016. Laadukkaan ohjauksen periaatteet Jyväskylän yliopistossa: Linjaukset Jyväskylän yliopiston perustutkinto-opiskelijoiden ohjauksen järjestämiseksi. https://www.jyu.fi/hallinto/rehtori/intra/laadukkaan_ohjauksen_periaatteet_pdf. Haettu 12.4.2017.
- Keniston, K. 1971. *Youth and dissent: the rise of a new opposition*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Kenny, M. C., Aluede, O. & McEachern, A. 2009. A comparison of counselling students' needs in the United States and Nigeria. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools* 19: 41–55.
- Kunttu, K., Pesonen, P. & Saari, J. 2017. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. http://www.yths.fi/filebank/4155-terveystutkimus_KOTT_1016_yths_final_uusi_web.pdf. Haettu 14.2.2017.
- Kurula, M. (toim.). 2015. *Sujuva ohjaus – Tyytyväinen opiskelija*. Karelia-ammattikorkeakoulu. Joensuu.
- Kuurila, E. 2012. Uraohjaus ja opiskelijoiden urasuunnittelu ammattikorkeakoulussa. Teoksessa V. Korhonen & M. Mäkinen (toim.) *Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöllä*. Tampereen yliopisto. Campus Conexus -projektin julkaisuja A:1.
- Kyllonen, P. C. & Bertling, J. 2013. Innovative questionnaire assessment methods to increase cross-country comparability. Teoksessa L. Rutkowski, M. von Davier & D. Rutkowski (toim.) *Handbook of international large-scale assessment: Background, technical issues, and methods of data analysis*. Lontoo: Chapman & Hall/CRC Press. 277–286.
- Lairio, M. & Penttilä, M. 2007. Korkea-asteen ohjauksen kehittäminen. Teoksessa M. Lairio & M. Penttilä (toim.) *Opiskelijalähtöinen ohjaus yliopistossa*. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. 7–13.
- Lairio, M. & Puukari S. 2002. Ohjaus ja neuvontapalvelut yliopistossa. Teoksessa J. Onnismaa, H. Pasanen & T. Spangar (toim.) *Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2, 2. painos*. Jyväskylä: PS-kustannus. 160–179.

- Lairio, M., Puukari S. & Taajamo, M. 2007. Kansainvälisten opiskelijoiden ohjaus haasteena yliopistossa. Teoksessa M. Lairio & M. Penttilä (toim.) Opiskelijalähtöinen ohjaus yliopistossa. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. 147–170.
- Lairio, M. & Rekola, H. 2007. Opiskelijoiden tarpeet ohjauskulttuurin kehittämisen lähtökohtana. Teoksessa M. Lairio & M. Penttilä (toim.) Opiskelijalähtöinen ohjaus yliopistossa. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. 107–127.
- Levinson, D. J. 1978. *The seasons of a man's life*. New York: Ballantine.
- Li, C.-Y. & Sung, F.-C. 1999. A review of the healthy worker effect in occupational epidemiology. *Occupational Medicine* 49, 225–229.
- Lukiolaki 1998/629. Annettu Helsingissä 21.8.1998.
- Maggiori, C., Johnston, C. S., Krings, F., Massoudi, K. & Rossier, J. 2013. The role of career adaptability and work conditions on general and professional well-being. *Journal of Vocational Behavior* 83, 437–449.
- Maggiori, C., Rossier, J. & Savickas, M. L. 2017. Career adapt-abilities scale-short form (CAAS-SF): construction and validation. *Journal of career assessment* 25, 312–325.
- Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2. painos. Helsinki: International Methelp.
- Nätti, J. & Pyöriä, P. 2017. Epätyypilliset työsuhteet, epävarmuus ja liikkuvuus. Teoksessa P. Pyöriä (toim.) *Työelämän myytit ja todellisuus*. Helsinki: Gaudeamus. 26–41.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2011. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016 – Kehittämissuunnitelma. http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/Kesu_2011_2016_fi.pdf . Haettu 30.1.2017.
- Opetushallitus. 2015. Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015. Määräykset ja ohjeet 2015:48. Helsinki: Next Print Oy.
- Opetushallitus. 2016. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: Next Print Oy.
- Paradnikė, K. & Bandzevičienė, R. 2016. Career construction in academic setting: links between career adaptability and study engagement. *Tarptautinis Psichologijos Žurnalas: Biopsichosocialinis Požiūris* 18, 71–88.

- Peltokallio, T. 2013. Outplacement keinona henkisen tasapainon palauttamiseen irtisanomisen jälkeen. Aalto-yliopisto. Johtamisen ja kansainvälisen liiketoiminnan laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Penttinen, L. 2016. Ohjaus epävarmuuksien tulevaisuudessa. Suullinen esitys. Tulevaisuustieto ohjauksen osana -koulutus 20.5.2016. Itä-Suomen yliopisto, Joensuu. Haettu 4.11.2017.
- Penttinen, L. Sarapik, S. & Vallius-Leinonen, K. 2009. Opiskelijan äänellä ohjauksesta: Joensuun yliopiston ohjauskysely 2008. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Perusopetuslaki 1998/628. Annettu Helsingissä 21.8.1998.
- Pouyaud, J., Vignoli, E., Dosnon, O. & Lallemand, N. 2012. Career adaptabilities scale-France form: Psychometric properties and relationships to anxiety and motivation. *Journal of Vocational Behavior* 80, 692–697.
- Rantanen, J. 2017. Henkilökohtainen keskustelu Onko hoppu? - kehittämistutkimuksen tutkimustietoon perustuvista lähtökohdista ja tavoitteista 15.11.2017.
- Rossier, J., Zecca, G., Stauffer, S. D., Maggiori, C. & Dauwalder, J-P. 2012. Career adapt-abilities scale in a French-speaking Swiss sample: psychometric properties and relationships to personality and work engagement. *Journal of Vocational Behavior* 80, 734–743.
- Rottinghaus, P. J. & Miller A. D. 2013. Convergence of personality frameworks. Teoksessa W.B. Walsh, M. L. Savickas & P. J. Hartung (toim.) *Handbook of vocational psychology*, 4. painos. New York, NY: Routledge, 105–131.
- Salmela-Aro, K., Sortheix, F. M. & Ranta, M. 2016. Emerging adulthood in Finland. Teoksessa R. Žukauskienė (toim.) *Emerging Adulthood in a European Context*. New York: Routledge. 138–153.
- Sampson, J. P., Jr., Reardon, R. C., Peterson, G. W., & Lenz, J. G. 2004. *Career counseling and services: A cognitive information processing approach*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Santilli, S. Marcionetti, J., Rochat, S., Rossier, J. & Nota, L. 2017. Career adaptability, hope, optimism, and life satisfaction in Italian and Swiss adolescents. *Journal of Career Development* 44, 62–76.
- Santilli, S., Nota, L., Ginevra, M. C., & Soresi, S. 2014. Career adaptability, hope and life satisfaction in workers with intellectual disability. *Journal of Vocational Behavior*, 85, 67–74.

- Savickas, M. L. 1997. Career adaptability: an integrative construct for life-span, life-space theory. *The career development quarterly* 45, 247–259.
- Savickas, M. L. 2002. Career construction: A developmental theory of vocational behavior. Teoksessa D. Brown & Associates (toim.) *Career choice and development*, 4. painos. San Francisco, CA: Jossey Bass, 149–205.
- Savickas, M. L. 2005. The theory and practice of career construction. Teoksessa S.D. Brown & R.W. Lent (toim.) *Career development and counseling: Putting theory and research to work*. Hoboken, NJ: Wiley, 42–70.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J. P., Duarte, M. E., Guichard, J. & van Vianen, A. E. M. 2009. Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 239–250.
- Savickas, M. L. & Porfeli, E. J. 2012. Career Adapt-Abilities Scale: Construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries. *Journal of Vocational Behavior* 80, 661–673.
- Skaniakos, T. 2015. Opetus, opiskelu ja oppiminen Jyväskylän yliopistossa: Opiskelijakysely 2015: Yhteenveto tuloksista. https://www.jyu.fi/yliopistopalvelut/kyselyt/opiskelijapalaute/opiskelijakysely/Opiskelijakysely_yhteenveto_2015.pdf. Haettu 14.2.2017.
- Soresi, S., Nota, L. & Ferrari, L. 2012. Career adapt-abilities scale-Italian form: Psychometric properties and relationships to breadth of interests, quality of life, and perceived barriers. *Journal of Vocational Behavior* 80, 705–711.
- Subrahmanyam, K., Kraut, R. E, Greenfield, P. M. & Gross, E. F. 2000. The impact of home computer use on children's activities and development. *Children and Computer Technology* 10, 123–144.
- Super, D. E. 1957. *The psychology of careers: an introduction to vocational development*. New York, NY: Harper and Row.
- Super, D. E. 1980. A life-span, life-space approach to career development. *Journal of Vocational Behavior* 16, 282–298.
- Suvisaari, J. Mielenterveyshäiriöiden esiintyvyyden sukupuolierot. *Lääkärilehti* 20, 1487–1492.
- Teixeira, M. A. P., Bardagi, M. P., Lassance, M. C. P., Magalhães, M. O. & Duarte, M. E. 2012. Career adapt-abilities scale – Brazilian form: psychometric

properties and relationship to personality. *Journal of Vocational Behavior* 80, 680–685.

- Timonen, E., Silvonen, J. & Vanhalakka-Ruoho, M. 2016. Nuorten uramuuntuvuus toisen asteen opintojen alussa. *Psykologia* 51, 191–208.
- Tolentino, L. R., Garcia, P. R. J. M., Lu, V. N., Restubog, S. L. D., Bordia, P. & Plewa, C. 2014. Career adaptation: The relation of adaptability to goal orientation, proactive personality, and career optimism. *Journal of Vocational Behavior* 84, 39–48.
- Tolentino, L. R., Garcia, P. R. J. M., Restubog, S. L. D., Bordia, P. & Tang, R. L. 2013. Validation of the Career adapt-abilities scale and an examination of a model of career adaptation in the Philippine context. *Journal of Vocational Behavior* 83, 410–418.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 7. uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- van Vianen, A. E. M., Klehe, U-C., Koen, J. & Dries, N. 2012. Career adaptabilities scale – Netherlands form: psychometric properties and relationships to ability, personality, and regulatory focus. *Journal of Vocational Behavior* 80, 716–724.
- Watts, A. G. & van Esbroeck, R. 1998. New skills for new futures. Higher education guidance and counselling services in the European Union. 2. painos. Bryssel: VUBPRESS.
- Wilkins, K. G., Santilli, S., Ferrari, L., Nota, L., Tracey, T. J. G. & Soresi, S. 2014. The relationship among positive emotional dispositions, career adaptability, and satisfaction in Italian high school students. *Journal of Vocational Behavior* 85, 329–338.
- Yliopistolaki 2009/558. Annettu Helsingissä 24.7.2009.
- Zacher, H. 2014. Individual difference predictors of change in career adaptability over time. *Journal of Vocational Behavior* 84, 188–198.
- Zuckerman, M. 2007. Sensation seeking and risky behavior. Washington DC: American Psychological Association.
- Öncel, L. 2014. Career adapt-abilities scale: Convergent validity of subscale scores. *Journal of Vocational Behavior* 85, 13–17.

LIITTEET

Liite 1. Ohjaustarpeen alaluokkien ja urasopeutuvuuden yhteys

TAULUKKO I. Ohjaustarpeen alaluokkien ja urasopeutuvuuden välinen yhteys pääluokassa opinto-ohjaus.

	Opintojen suunnittelu			Ajankäyttö ja elämän- alueiden yhteensovittaminen			Opinnäytetyöt			Opiskelukyky- ja hyvinvointi			Opiskelutaidot		
	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F
	k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)	
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	2,88 (0,60)	2,95 (0,62)	2,655	2,88 (0,57)	2,93 (0,63)	0,244	2,99 (0,60)	2,91 (0,62)	0,176	2,71 (0,58)	2,95 (0,61)	2,595	2,84 (0,61)	2,64 (0,92)	0,354
Tiedostaminen	2,59 (0,91)	2,67 (0,93)	1,562	2,64 (0,87)	2,64 (0,93)	0,002	2,62 (0,95)	2,64 (0,92)	2,240	2,33 (0,87)	2,68 (0,92)	3,467	2,59 (0,91)	2,64 (0,92)	0,057
Kontrolli	2,91 (0,83)	3,05 (0,88)	5,241*	2,87 (0,78)	3,01 (0,88)	1,771	3,07 (0,80)	2,97 (0,87)	0,563	2,58 (0,83)	3,04 (0,85)	8,878**	2,74 (0,82)	3,01 (0,86)	2,164
Uteliaisuus	2,90 (0,79)	3,08 (0,79)	4,656*	3,01 (0,69)	3,00 (0,82)	0,005	3,04 (0,79)	2,99 (0,86)	0,035	2,93 (0,69)	3,01 (0,80)	0,010	3,02 (0,83)	3,00 (0,79)	0,000
Itseluottamus	3,24 (0,85)	3,25 (0,78)	0,305	3,13 (0,80)	3,28 (0,82)	1,918	3,33 (0,75)	3,24 (0,82)	0,014	2,96 (0,74)	3,29 (0,82)	2,410	3,04 (0,82)	3,26 (0,81)	2,329
Suhteisuus	2,78 (0,77)	2,77 (0,79)	0,000	2,77 (0,79)	2,77 (0,78)	0,297	2,90 (0,83)	2,75 (0,77)	0,732	2,73 (0,73)	2,78 (0,79)	0,140	2,80 (0,73)	2,77 (0,79)	0,550

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

^a K = Kyllä, mainitsee tarpeen kyseiseen ohjaukseen

^b E = Ei mainitse tarvetta kyseiseen ohjaukseen

Liite 1 jatkuu.

TAULUKKO II. Ohjaustarpeen alaluokkien ja urasopeutuvuuden välinen yhteys pääluokassa uraohjaus.

	Tulevaisuuden suunnittelu			Työelämävalmiudet ja työllistyminen			Jatko-opinnot		
	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F
	k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)	
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	2,83 (0,60)	2,94 (0,62)	2,319	2,88 (0,65)	2,93 (0,61)	1,113	3,31 (0,75)	2,91 (0,61)	2,745
Tiedostaminen	2,54 (0,92)	2,66 (0,92)	1,195	2,53 (1,02)	2,66 (0,91)	1,637	3,21 (0,80)	2,62 (0,92)	1,820
Kontrolli	2,87 (0,80)	3,02 (0,87)	2,553	3,04 (0,93)	2,98 (0,85)	0,048	3,54 (0,92)	2,97 (0,85)	2,456
Uteliaisuus	2,98 (0,86)	3,01 (0,78)	0,180	2,94 (0,81)	3,01 (0,79)	1,657	3,38 (0,85)	2,99 (0,79)	2,182
Itseluottamus	3,17 (0,81)	3,27 (0,81)	1,473	3,29 (0,91)	3,24 (0,80)	0,140	3,56 (1,09)	3,24 (0,80)	1,160
Suhteisuus	2,66 (0,73)	2,80 (0,79)	1,284	2,70 (0,78)	2,79 (0,78)	0,980	2,98 (0,99)	2,77 (0,78)	0,424

^a K = Kyllä, mainitsee tarpeen kyseiseen ohjaukseen

^b E = Ei mainitse tarvetta kyseiseen ohjaukseen

TAULUKKO III. Ohjaustarpeen alaluokkien ja urasopeutuvuuden välinen yhteys pääluokassa henkilökohtaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen.

	Psykykinen hyvinvointi			Elämäntilanne			Ihmissuhteet			Itsetuntemus			Fyysinen hyvinvointi			Toimeentulo		
	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F	K ^a	E ^b	F
	k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)		k.a. (k.h)	k.a. (k.h)	
Urasopeutuvuus (summamuuttuja)	2,78 (0,58)	2,95 (0,62)	4,660 *	2,57 (0,64)	2,94 (0,61)	7,420 **	2,82 (0,56)	2,93 (0,62)	0,317	2,79 (0,54)	2,93 (0,62)	0,547	3,10 (0,43)	2,91 (0,62)	2,223	3,07 (0,51)	2,92 (0,62)	2,588
Tiedostaminen	2,47 (0,84)	2,68 (0,94)	2,393	2,16 (0,94)	2,67 (0,91)	6,271 *	2,39 (1,02)	2,65 (0,92)	0,958	2,35 (0,93)	2,65 (0,92)	1,936	2,67 (0,80)	2,64 (0,93)	0,072	2,87 (0,78)	2,63 (0,93)	2,955
Kontrolli	2,82 (0,87)	3,03 (0,86)	4,208 *	2,33 (0,96)	3,03 (0,84)	11,30 **	2,92 (0,85)	2,99 (0,86)	0,055	2,78 (1,00)	3,00 (0,85)	0,736	3,23 (0,73)	2,98 (0,86)	2,608	2,72 (0,91)	3,00 (0,86)	0,071
Uteliaisuus	2,89 (0,75)	3,03 (0,80)	4,570 *	2,94 (0,87)	3,01 (0,79)	1,144	2,92 (0,78)	3,01 (0,79)	0,209	3,14 (1,07)	3,00 (0,78)	0,894	3,27 (0,67)	2,99 (0,80)	2,279	3,33 (0,68)	2,99 (0,79)	4,031 *
Itseluottamus	3,20 (0,80)	3,26 (0,82)	0,621	2,94 (0,94)	3,27 (0,80)	2,941	3,11 (0,86)	3,26 (0,81)	0,758	3,16 (0,76)	3,25 (0,82)	0,006	3,67 (0,73)	3,25 (0,81)	4,907 *	3,82 (0,59)	3,23 (0,81)	7,843 **
Suhteisuus	2,62 (0,74)	2,81 (0,79)	1,801	2,55 (0,83)	2,79 (0,78)	1,627	2,77 (0,78)	2,77 (0,78)	0,127	2,60 (0,77)	2,78 (0,78)	1,019	2,77 (0,73)	2,77 (0,79)	0,019	2,71 (0,68)	2,78 (0,79)	0,014

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

^a K = Kyllä, mainitsee tarpeen kyseiseen ohjaukseen

^b E = Ei mainitse tarvetta kyseiseen ohjaukseen